

การพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2556

การพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สารนิพนธ์
ของ
สมัคร อยู่ลอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2556

สมัคร อยู่ลอง. (2556). การพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการ และวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร. นัทธีรัตน์ พิระพันธ์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้วิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และ ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อวิดิทัศน์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพฯ จำนวน 30 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนิน รายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินคุณภาพวิดิทัศน์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ และแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อวิดิทัศน์ สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบระหว่างก่อน เรียนและหลังเรียน (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัย พบว่า วิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและ วิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความ เข้าใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจมากต่อเนื้อหา และประโยชน์ที่ได้รับ

THE DEVELOPMENT OF SELF-STUDY VIDEO AIDS FOR A MASTER OF CEREMONIES
OR A GUEST SPEAKER VIA SATELLITE TV FOR LONG DISTANCE LEARNERS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University

May 2013

Samak Yoolong. (2013). *The Development of Self-Study Video Aids for a Master of Ceremonies or a Guest Speaker Via Satellite TV for Long Distance Learners*. Master's Project. M.Ed. (Educational Technology). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Nutteerat Pheeraphan.

The purposes of this study was to develop the self-study video aids for a master of ceremonies and guest speaker via satellite TV for long distance learners and to find the satisfaction of users towards video aids.

The sample of this study was 30 teachers or lecturers in the second semester of the academic year 2013 from Rajamangala University of Technology Krungthep. The sample was selected by purposive sampling. The research instruments were self-study video aids for a master of ceremonies or a guest speaker via satellite TV for long distance learners test of comprehensive and learning measurement, forms of video aids quality assessment for experts and interview of self-study video aids satisfaction. The data were statistically analysed by mean, standard deviation and comparison of t-test for dependent samples.

The result of this study revealed that self-study video aids for a master of ceremonies and a guest speaker via satellite TV for long distance learners helped the samples in knowing and comprehending video which was significantly increased at .01 level and users' satisfaction was at the very good level in quality of matters and advantages.

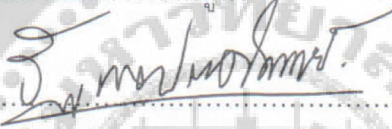
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนิน
รายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของ นายสมัคร อยู่ลอง
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร. นัทธีรัตน์ พิระพันธ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

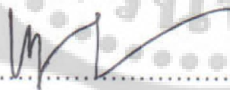
.....
(อาจารย์ ดร. รัฐพล ประดับเวทย์)

คณะกรรมการสอบ

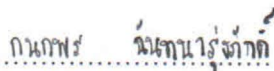
.....
(อาจารย์ ดร. นัทธีรัตน์ พิระพันธ์)

ประธาน

.....
(อาจารย์ ดร. นฤมล ศิริวงษ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร. กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ 23 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. นัทธีรัตน์ พีระพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และ ให้คำปรึกษา ด้วยความเอาใจใส่ ซึ่งทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นฤมล ศิริวงษ์ อาจารย์ ดร.กนกพร ฉันทนารุ่งภักดิ์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้ศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษา ค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัติ เลิศจันทรางกูร คุณมาลี อมตานนท์ และ อาจารย์ธนกร ขันทเขตต์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สุชญา นัตริวิชญะ อาจารย์ ดร.ชยสมน ทรัพย์สุขบวร และ คุณดลฤดี คำพาที ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเนื้อหา พร้อมทั้ง ตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังที่ได้กล่าวมา เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างและพัฒนาวิดิทัศน์

ขอขอบคุณนางสาวแก้วเกล้า ไชยรัตน์ ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการทำให้วิดิทัศน์มีความน่าสนใจมากขึ้น

ขอขอบพระคุณกลุ่มงานเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ และเจ้าหน้าที่ทุกคนและเพื่อนๆนิสิตปริญญาโท ที่มีส่วนช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

สุดท้ายขอกราบรำลึกถึงพระคุณบิดามารดาและพี่น้องทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์ในที่สุด

สมัคร อยู่ลอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	3
เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5
ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้	5
ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตัวเอง	7
จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	7
ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์	9
ความหมายของวีดิทัศน์	9
คุณค่าของวีดิทัศน์	10
การผลิตและการออกแบบวีดิทัศน์	11
การหาคุณภาพและประเมินสื่อวีดิทัศน์	14
ความหมายของการหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน	14
แนวทางประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน	15
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	16
กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	16
การเตรียมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	19
การดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา	22
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	23
ความหมายของการศึกษาทางไกล	23
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	25
โครงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินรายการและวิทยากร.....	30
คุณลักษณะของผู้ดำเนินรายการ.....	30
คุณลักษณะของวิทยากร.....	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
การใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	38
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การสร้างและหาคคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การดำเนินการทดลอง.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการศึกษาข้อมูล.....	47
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	49
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	49
ความสำคัญของการวิจัย.....	49
ขอบเขตของการวิจัย.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การดำเนินการทดลอง.....	51
สรุปผลการวิจัย.....	51
อภิปรายผล.....	52
ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	60
ภาคผนวก ก.....	61
ภาคผนวก ข.....	64
ภาคผนวก ค.....	75
ภาคผนวก ง.....	78
ภาคผนวก จ.....	83
ภาคผนวก ฉ.....	86
ภาคผนวก ช.....	90
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	92

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ ของผู้ชมวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและ วิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	47

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 15 ได้กำหนดรูปแบบการศึกษาออกเป็นสามรูปแบบ คือ 1) การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล มีเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน 2) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม 3) การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้ใดๆ โดยสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ป.ป.ป.: ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นหนึ่งในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของรายการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนรู้ในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารทางด้านโทรคมนาคมซึ่งอยู่ในรูปแบบรายการวีดิทัศน์ที่ทันสมัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคทั่วถึงและมีคุณภาพแม้อยู่ห่างไกลก็ตาม อีกทั้งยังเป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมในการเรียนการสอนหรือใช้ในการฝึกอบรม เพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งภาพและเสียงไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ ของมนุษย์ที่ว่า คนเราเกิดการรับรู้จาก การเห็น 75% การได้ยิน 13% การสัมผัส 6% การรับกลิ่น 3% (Dale. 1956: 143) อีกทั้งในสื่อวีดิทัศน์ยังสามารถออกแบบการนำเสนอด้วย ตัวอักษร ภาพ กราฟิก ประกอบการสาธิต (Demonstrate) เพื่อให้ผู้เรียนเห็นสิ่งที่ต้องการเน้นได้ชัดเจน โดยใช้เทคนิคการถ่ายใกล้ (Close-up) เพื่อขยายภาพหรือวัสดุให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนรายละเอียดต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง (กิตานันท์ มลิทอง. 2535: 147) ซึ่งเทคนิคการถ่ายภาพและการตัดต่อที่ดีจะช่วยดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็วและประหยัดเวลา นอกเหนือจากนั้นสื่อวีดิทัศน์ยังสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ทั้งแบบกลุ่มและรายบุคคลอีกด้วย (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2533: 92)

กลุ่มงานเทคโนโลยีการศึกษาเป็นศูนย์ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ตามนโยบายของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ การบริการวิชาการแก่สังคม ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา(สกอ) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ(กพร) เพื่อมุ่งเน้นขยายโอกาสทางการศึกษาและเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ของนักศึกษา รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นส่งไปยังมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (สศทท.) วังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำไปเผยแพร่ผ่านทางระบบสัญญาณ ย่าน KU Band ที่จําแนบสัญญาณ UBC ช่อง 200 จําแนบสัญญาณ DTV ช่อง 79 หรือช่อง DLTV 15 โดยแต่ละภาคการศึกษา จะดำเนินการผลิตทั้งหมด 7 รายการ ได้แก่ 1)รายการสารพันงานคหกรรม 2)รายการคณิตศาสตร์ O-NET 3)รายการศิลปะการจัดดอกไม้ 4)รายการครัวราชชมงคลกรุงเทพ 5)รายการสาระน่ารู้เรื่องของไทย 6)รายการภาษาอังกฤษธุรกิจ 7)รายการคณิตศาสตร์ทางวิศวกรรม โดยแต่ละรายการมี 17 ตอน ตอนละ 50 นาที

ในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีองค์ประกอบหลักที่สำคัญๆ อยู่สองส่วนคือ 1)ผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร และ 2)กลุ่มผู้ผลิตรายการ โดยผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีคุณภาพและมีความน่าสนใจ ผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากรจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทของผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร และการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สอนผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลเกิดประสิทธิภาพ แต่การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมา มักประสบปัญหา อันเนื่องมาจากผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากรที่ต้องมาทำหน้าที่ผู้สอน เป็นอาจารย์ใหม่ที่ยังไม่เคยสอนผ่านรายการโทรทัศน์มาก่อน ดังนั้น การเตรียมความพร้อม เช่น การเขียนใบสมัคร การกำหนดชื่อรายการ การกำหนดกรอบเนื้อหาของรายการ การลำดับการนำเสนอเนื้อหา การกำหนดสื่อประกอบการสอน การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการสอน การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ และการถ่ายทำจริง ทั้งหมดนี้ผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากรซึ่งเป็นอาจารย์ใหม่จะยังไม่มีความรู้และความเข้าใจมากนัก เพราะการสอนในชั้นเรียนกับการสอนแบบบันทึกเทปรายการโทรทัศน์นั้น มีความแตกต่างกัน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การผลิตรายการเกิดความล่าช้าและไม่ได้จําแนบรายการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นหนึ่งในกลุ่มผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ จึงเห็นความสำคัญอย่างยิ่งที่จะพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่ออาจารย์ที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากรมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้รายการโทรทัศน์เพื่อศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ความสำคัญของงานวิจัย

ได้สื่อวีดิทัศน์ที่จะช่วยให้อาจารย์ที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อันจะส่งผลให้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลที่จะพัฒนาขึ้นมีความน่าสนใจ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตงานวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 589 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นอาจารย์ใหม่ที่ต้องทำหน้าที่สอน ในรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จาก 7 คณะ จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการผลิตวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม** หมายถึง สื่อวีดิทัศน์ที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เกี่ยวกับความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยนำเสนอในรูปแบบตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟฟิก เสียงบรรยายและดนตรีประกอบ บันทึกลงในแผ่น DVD ซึ่งผู้ที่ศึกษาสามารถเลือกชม ได้ตามความลำดับความสนใจ ตามอัตราซ้ำเร็วของตน โดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่

2. **การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม** หมายถึง เป็นรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ผลิตโดยกลุ่มงานเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ในรูปแบบการศึกษาตามอัธยาศัย ในระดับอุดมศึกษา และบริการวิชาการแก่สังคม ออกอากาศทางมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (สศทท.15 DLTV 15 หรือ UBC ช่อง 200)

3. **ผู้เชี่ยวชาญ** หมายถึง ผู้ประเมินคุณภาพวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญเป็น 2 กลุ่ม

3.1 **ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา** หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ในการเป็นผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร และการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.2 **ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา** หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา โดยเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีอย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป หรือปริญญาโท อย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป หรือระดับปริญญาเอกอย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป

4. **ผลการใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการ และวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้ศึกษาภายหลังจากการศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากร และการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยวัดจากแบบประเมินความรู้ความเข้าใจที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

5. **ความพึงพอใจต่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์ทางไกลผ่านดาวเทียม** หมายถึง ความรู้สึก หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนี้ ในด้านเนื้อหา เทคนิคการนำเสนอ ความสวยงาม และประโยชน์ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.1 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้
 - 1.2 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.3 จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 1.4 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์
 - 2.1 ความหมายของวีดิทัศน์
 - 2.2 คุณค่าของวีดิทัศน์
 - 2.3 การผลิตและออกแบบวีดิทัศน์
 - 2.4 การหาคุณค่าและประเมินสื่อวีดิทัศน์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 3.1 กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 3.2 การเตรียมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
 - 3.3 การดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
 - 5.1 คุณลักษณะของผู้ดำเนินรายการ
 - 5.2 คุณลักษณะของวิทยากร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนการสอนในปัจจุบันนี้เน้นการศึกษาด้วยตนเอง ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้สร้างสื่อการเรียนการสอนนั้นจะต้องออกแบบและพัฒนาให้เหมาะสมความต้องการของแต่ละบุคคล โดยมีทฤษฎีการเรียนรู้ และหลักการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.1 ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

ในการสร้างสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีของสกินเนอร์ และทฤษฎีของธอร์นไคค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547)

ทฤษฎีของสกินเนอร์ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ มีดังนี้คือ

1. เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วย การตอบสนองที่แสดงออกมา พฤติกรรมจะเกิดขึ้นบ่อยครั้งเพียงใด ขึ้นอยู่กับอัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรม

2. การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง การให้สิ่งเร้าทำให้อัตราการกระทำตอบสนองเปลี่ยนแปลง สำหรับมนุษย์การเสริมแรงอาจจะเป็นการให้คำชมเชย รางวัล เงินทอง หรือสิทธิพิเศษต่างๆ ตลอดจนจนถึงการได้รับความรู้และการรู้ผลแห่งการกระทำของตนว่าถูกต้อง

3. การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Intermittent or Partial Reinforcement) หมายถึงการเสริมแรงเป็นครั้งคราวเมื่อมีการตอบสนอง การเสริมแรงแบบนี้จะมีผลให้เกิดการตอบสนองมากกว่าการเสริมแรงแบบสม่ำเสมอและคงอยู่ได้นานกว่า

4. การตัดพฤติกรรม (Shaping) เป็นวิธีการใช้การเสริมแรงเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทีละน้อยๆ จนกระทั่งเกิดพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมที่ต้องการในที่สุด สกินเนอร์เน้นว่าจะสามารถตัดพฤติกรรมได้โดยใช้การเสริมแรง

5. หลักแห่งความแตกต่างระหว่างบุคคล ทฤษฎีการเรียนรู้กล่าวไว้ว่า แต่ละคนมีความแตกต่างกัน

ทฤษฎีธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike) เป็นทฤษฎีที่นำมาใช้กับสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ในด้านการเสริมแรงและการจูงใจ ทฤษฎีนี้ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) คือ เมื่อใดที่มีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนอง และติดตามด้วยสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงจะเพิ่มมากขึ้น แต่ถ้ามีการเชื่อมโยงที่ติดตามด้วยสถานการณ์ที่ทำให้รำคาญใจแล้ว ความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงจะคลายลง รางวัลและความสำเร็จจะช่วยเสริมการแสดงพฤติกรรมมากขึ้น

2. กฎแห่งการฝึก (Law of Exercise) กล่าวว่า การเชื่อมโยงระหว่างการตอบสนองกับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นซ้ำๆ หลายครั้ง จะช่วยทำให้การเชื่อมโยงระหว่างสองสิ่งนี้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น หมายความว่า ถ้ากระทำพฤติกรรมใดๆ ซ้ำๆ อยู่เสมอ จะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นมีความสมบูรณ์ แต่ถ้าพฤติกรรมใดๆ ที่ไม่ได้ทำซ้ำบ่อยๆ พฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะถูกลืม

3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึงสภาพการณ์ที่ผู้เรียน มีแนวโน้มที่จะพึงพอใจหรือรำคาญใจกับการยอมรับหรือปฏิเสธ ผู้เรียนจะพึงพอใจและยอมรับเมื่อมีความพร้อมทั้งในด้านการปรับตัว การเตรียมพร้อม ความตั้งใจ ความสนใจและเจตคติอันก่อให้เกิดการกระทำขึ้น นับตั้งแต่การเลือกเนื้อหา วิธีการ การทดลอง เพื่อให้สื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับวุฒิภาวะและสภาพของผู้เรียน

1.2 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาเย่ (Gagne. 1974) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงสมรรถภาพ (Capability) หรือความสามารถของมนุษย์ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมบางประการที่แสดงออก การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากการที่มนุษย์ได้รับประสบการณ์จากสภาพการณ์เรียนรู้ในระยะเวลาหนึ่ง

กริฟฟิน(Griffin. 1983: 153) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะของบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตน และความสามารถในการวางแผนปฏิบัติการ และประเมินผลการเรียนรู้เป็นเฉพาะบุคคล

บรูคฟิลด์ (Brookfield. 1984: 59-71) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การเป็นตัวของตัวเอง การควบคุม การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระโดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด

เสาวณีย์ ลีขาบัตินทิต (2528: 3) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบรายบุคคลเป็นการจัดการศึกษา ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเองและก้าวไปตามขีดความสามารถ ความสนใจ และความพร้อม หรือกว่าอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นเทคนิควิธีการสอนที่ยืดความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ได้เรียนอย่างอิสระ

วิล อด์ชนะสุข (2543: 80) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหรือเรียนตามความสามารถ ความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งได้แก่ ความแตกต่างในด้านความสามารถทางสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการประยุกต์ร่วมกันระหว่างเทคนิคและสื่อการสอน ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

โดยสรุป การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนรูปแบบหนึ่งที่อยู่บนความแตกต่างระหว่างผู้เรียนซึ่งแต่ละบุคคลรวมถึงระยะเวลาโอกาสและสถานที่ ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ในเรื่องที่สนใจได้อย่างอิสระ โดยผู้สอนได้แนะนำรายละเอียดและเตรียมอุปกรณ์ในการเรียนไว้อย่างเป็นระบบ

1.3 จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

กาเย่ และบริกส์ (Gagne; & Brigs. 1974: 185-187) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นหนทางที่ทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ (Need) และสอดคล้องกับบุคลิก (Characteristics) ของผู้เรียนแต่ละคนโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน
2. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนตามจุดมุ่งหมาย
3. ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้
4. เพื่อสะดวกต่อการประเมินผล และส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน แต่ละคน

5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามอัตราความสามารถของตน

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528: 160) กล่าวว่า การสร้างบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวตนเองยึดหลักปรัชญาการศึกษา และอาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. มุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบในการเรียนรู้ รู้จักแก้ปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเอง การเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาและเรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจและเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ให้รู้จักแก้ปัญหา รู้จักตัดสินใจ มีความรับผิดชอบและพัฒนาความคิดในทางสร้างสรรค์

2. สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้ได้ เรียนบรรลุกันทุกคน การเรียนด้วยตนเองสนับสนุนความจริงที่ว่า คนย่อมมีความแตกต่างกันทุกคน ไม่ว่าจะในด้านบุคลิกภาพสติปัญญาหรือความสนใจ โดยเฉพาะความแตกต่างที่มีผลต่อการเรียนรู้ ที่สำคัญ 4 ประการคือ

2.1 ความแตกต่างในเรื่องอัตราความเร็วของการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคน จะใช้เวลาในการเรียนและทำความเข้าใจในสิ่งเดียวกันในเวลาที่แตกต่างกัน

2.2 ความแตกต่างในเรื่องความสามารถ เช่น ความฉลาด ไหวพริบ ความสามารถพิเศษต่างๆ

2.3 ความแตกต่างในเรื่องวิธีการเรียน ผู้เรียน เรียนรู้ในวิถีทางที่แตกต่างกัน

2.4 ความแตกต่างในเรื่องความสนใจและสิ่งที่ชอบเมื่อผู้เรียนแต่ละคน มีความแตกต่างกันในหลายๆด้านเช่นนี้ ครูจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนในลักษณะต่างๆ กันไว้ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนด้วยตนเอง เพื่อสนองตอบความแตกต่าง ดังกล่าว

3. เน้นเสรีภาพในการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียน เรียนด้วยความอยากเรียน ด้วยความกระตือรือร้นที่ได้เกิดขึ้นเอง จะเกิดแรงจูงใจและกระตุ้นให้พัฒนาการเรียนรู้โดยที่ครูไม่ต้องทำโทษหรือให้รางวัล ผู้เรียนจะรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในการก้าวไปข้างหน้าตามขีดความสามารถและความพร้อม

4. มุ่งแก้ปัญหาความยากง่ายของบทเรียน เป็นการสนองตอบที่ว่าการศึกษาควรมีความแตกต่างกันออกไปตามความยากง่าย ถ้าบทเรียนนั้นง่ายก็ทำให้บทเรียนนั้นสั้นขึ้น ถ้ายากมากก็จัดเนื้อหาออกเป็นสั้นๆ และใช้วิธีการและสื่อทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

โดยสรุป จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียน บนความแตกต่างด้วยตัวของผู้เรียนเอง เวลา โอกาสและสถานที่และยังสะดวกกับครูผู้สอนในการเตรียมสื่อวางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วีระ ไทยพานิช (2528: 126) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีประโยชน์หลายประการดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง

2. เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. นักเรียนมีอิสระมากกว่าการสอนแบบปกติ
4. เป็นการจูงใจนักเรียนและนักเรียนจะชอบบรรยากาศในโรงเรียนมากขึ้น
5. ครุมีเวลาที่จะทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเมื่อนักเรียนต้องการ

เช่นเดียวกับ ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526: 188) ซึ่งกล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน คือ

1. หลักสูตรหรือรายวิชาได้ถูกจัดไว้อย่างมีระเบียบ
2. ระบบการวัดผลประกอบด้วยเครื่องวัดระดับความรู้ที่จะเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางตามบุคลิกภาพของผู้เรียน

4. กระบวนการสอนเหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงาน

นอกจากนี้ การเรียนการสอนแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ยังเกื้อหนุนสภาพการเรียนรู้ ทำให้ การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก

1. ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ
2. ผู้เรียนมีโอกาสรับข้อมูลย้อนกลับทันที
3. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงตลอดเวลา
4. การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

โดยสรุป ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านของผู้เรียน สามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองสนใจ และเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาตามที่ต้องการ ด้านครูผู้สอน ครูผู้สอนสามารถวางแผน และออกแบบบทเรียนหรือสื่อการสอนให้เป็นไปตามขั้นตอนได้อย่างเหมาะสมและสามารถวัดระดับ การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อีกด้วย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อวีดิทัศน์

2.1 ความหมายของวีดิทัศน์

ในปัจจุบันวีดิทัศน์เป็นสื่อที่สำคัญและได้รับความนิยมทั้งจากวงการบันเทิงและการศึกษา เป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำไปใช้งานได้สะดวก ในทุกแห่งที่มีเครื่องเล่นวีดิทัศน์ สำหรับความหมายของรายการวีดิทัศน์ได้มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

เวเบอร์เตอร์ (Webster. 1980: 2037) กล่าวว่า วีดิทัศน์ หมายถึง แถบแม่เหล็กที่ใช้กับ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำเสนอภาพ และเสียง เป็นส่วนที่ใช้บันทึกโปรแกรมโทรทัศน์สำหรับนำ ออกอากาศในภายหลัง

กิดานันท์ มลิทอง (2536: 144) กล่าวว่า วีดิทัศน์ แบ่งเป็นวัสดุ คือ แถบวีดิทัศน์และอุปกรณ์ คือ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ แถบวีดิทัศน์เป็นวัสดุที่สามารถลบแล้วบันทึกใหม่ได้เช่นเดียวกับเทปบันทึกเสียง แถบวีดิทัศน์ทำด้วยสารโพลีเอสเตอร์ (Polyester) มีขนาดความกว้างของเทปหลายขนาดตั้งแต่ 1/2 นิ้ว 3/4 นิ้ว 1 นิ้ว หรือ 2 นิ้ว ทั้งนี้แล้วแต่ชนิดและระบบของเครื่องเล่นวีดิทัศน์นั้นๆ

วิจิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล (2536: 6) กล่าวว่า "เทปโทรทัศน์" หมายถึง แถบบันทึกภาพและเสียงที่ผลิตขึ้นมาโดยมีจุดประสงค์ที่ใช้ในการบันทึกที่ใช้ในการบันทึกภาพและเสียง สำหรับการนำเสนอเพื่อความบันเทิง ข่าวสาร หรือการศึกษาหาความรู้ โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์ และเครื่องรับโทรทัศน์

โดยสรุปคือ วิดีทัศน์คือข้อมูลที่เป็นภาพและเสียงอยู่ในรูปแบบแถบแม่เหล็กหรือในรูปแบบอื่นๆ ที่นำไปกับเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์ แล้วเกิดภาพและเสียงขึ้นตามที่เราได้เก็บและบันทึกไว้และนำไปใช้ได้ทุกที่ทุกโอกาส

2.2 คุณค่าของวีดิทัศน์

ในยุคปัจจุบันนี้สื่อวีดิทัศน์นับเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมสูงมาก ดังนั้นคุณค่าและความสำคัญของวีดิทัศน์สรุปได้ดังนี้

เดล (Dale. 1969: 355) กล่าวว่า ประโยชน์ของวีดิทัศน์ต่อการเรียนการสอนและฝึกอบรมคือเทปโทรทัศน์สามารถบันทึกภาพและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ ในการสาธิตให้ดีขึ้นสามารถแสดงแง่มุมต่างๆ ที่ไม่อาจเห็นได้ด้วยวิธีธรรมดา และยังสามารถนำไปใช้ในครั้งต่อไปได้อีก

เคลลี (Kelly. 1985: 52-56) กล่าวว่า วีดิทัศน์อำนวยความสะดวกได้หลายอย่าง ในวงการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาจริงในสังคมและภายในบทที่สำคัญคือ แสดงให้เห็นภาษาท่าทางและแง่มุมต่างๆ ในการสื่อความหมาย

ฉลองชัย สุรวัดนบูรณ์ (2528: 301-302) กล่าวว่า โทรทัศน์และวีดิทัศน์นั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนหลายประการ คือ

1. ขยายภาพให้เห็นได้ชัดเจน โดยสามารถขยายต้นฉบับให้ใหญ่ หรือชัดเจน ตามที่ต้องการจะใช้งานได้
2. ผู้เรียนจำนวนมากได้รับการสอนจากภาพแหล่งเดียวกัน และในเวลาเดียวกันทำให้ได้ประสบการณ์เดียวกัน
3. เครื่องรับโทรทัศน์จะอยู่ห่างจากกล้องโทรทัศน์เท่าไรก็ได้ ทำให้สามารถส่งบทเรียนไปได้ทุกหนทุกแห่ง
4. ในการแสดงภาพนั้น สามารถรวมภาพต่างๆ จากแหล่งต่างๆ เข้าด้วยกันได้ เช่น จับภาพ 2 ภาพเข้าด้วยกัน จากฉากที่ต่าง ๆ กัน หรือซ้อนข้อความบรรยายภาพได้
5. สามารถเก็บข่าวสารโดยการบันทึกวีดิโอ สามารถเปิดดูเมื่อใดก็ได้
6. รายการถ่ายทอดสดต่างๆ ทำให้เห็นเหตุการณ์ได้ ทันเหตุการณ์
7. โทรทัศน์สามารถสื่อความหมายในการเรียนการสอนได้หลากหลายประการ เช่น สามารถเสนอเนื้อหาได้เป็นกลุ่ม เป็นหมวด หรือสรุปให้เข้าใจได้ง่าย
8. รายการวีดิทัศน์ช่วยทำให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือใช้ดูบทเรียนจากรายการวีดิทัศน์สำหรับนักเรียนกลุ่มหนึ่งในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะดูแลให้คำแนะนำปรึกษา สำหรับนักเรียนที่กำลังอภิปรายหรือทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือการเรียนเป็นรายบุคคลสำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ ก็ได้

กิดานันท์ มลิทอง (2536: 131) กล่าวว่า วิดีทัศน์ มีคุณค่าและความสำคัญดังนี้

1. เป็นสื่อที่สามารถนำสื่อการสอนหลายชนิด เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ บันทึกเสียง ฯลฯ มาใช้ร่วมกันกับการสอนทางโทรทัศน์ได้อย่างสะดวก เรียกว่า เป็นการใช้สื่อประสมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
2. เป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น
3. สามารถใช้สอนกับผู้เรียนเป็นจำนวนมากในเวลาเดียวกัน
4. ใช้ในการสาธิตให้เห็นภาพและเสียงได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในบทเรียนที่มีจำเป็นต้องแสดงเป็นตัวอย่างที่มีการปฏิบัติจริง เช่น การทดลองในเชิงวิทยาศาสตร์
5. สามารถเอาชนะข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะทาง เวลา สถานที่ เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น
6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนโดยเชิญผู้ชำนาญการหรือผู้ที่มีความรู้พิเศษต่างๆ ในแต่ละสาขาวิชามาเป็นผู้สอนทางวีดิทัศน์

7. ช่วยให้ครูประจำชั้นสามารถปรับปรุงเทคนิคในการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพ

8. สามารถสื่อสารได้รวดเร็ว ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและชวนให้เกิดการปฏิบัติ

9. สามารถใช้สอนหลักการ ความคิดรวบยอด หรือโทรทัศน์และกฎเกณฑ์ได้ผลดี

นอกจากนี้ สุรัชย์ สิกขาบัณฑิต (2528) ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของรายการวีดิทัศน์ไว้ดังนี้

1. ช่วยยกระดับพื้นฐานการศึกษาแก่มวลชน

2. ช่วยแพร่กระจายความรู้ไปสู่มวลชน

3. ทำให้มวลชนมีความรู้ทันสมัย ทันวิทยาการ

4. ช่วยให้ครูสามารถติดต่อกับนักเรียนได้

5. ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

6. ผู้ปกครองสามารถติดตามและช่วยเหลือดูแลการศึกษาของนักเรียนได้ใกล้ชิด

โดยสรุป คุณค่าของวีดิทัศน์ นั้นมีประโยชน์กับการเรียนการสอนและในการอบรมเป็นอย่างยิ่งเพราะสามารถแสดงให้เห็นทั้งภาพและเสียง จึงนับว่าเป็นสื่อที่ทรงพลังอันหนึ่งที่สามารถกระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้ชมนั้นเข้าใจและยังสามารถดูซ้ำๆ หลายรอบเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้นเป็นอย่างดี

2.3 การผลิตและออกแบบวีดิทัศน์

การผลิตรายการวีดิทัศน์การศึกษานั้น ต้องมีขั้นตอนการผลิตและออกแบบอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้สื่อวีดิทัศน์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ สุขปรีดี (2528: 76-78) กล่าวว่า การผลิตรายการวีดิทัศน์นั้นหากผู้ผลิตปฏิบัติตามขั้นต่างๆ ดังต่อไปนี้ ก็จะทำให้การผลิตรายการดำเนินการไปอย่างราบรื่นและสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย โดยมีขั้นตอนการผลิต ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการ รู้ ประเภท ผู้ชม และวิธีการที่ใช้สอนในห้องเรียน

2. รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดรายการ ตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก

3. คัดเลือกข้อมูลข่าวสารเอามาเฉพาะที่เหมาะสมที่จะใช้ในการทำรายการเท่านั้น

4. เขียนบทรายการ เป็นขั้นที่เรียบเรียงและจัดเนื้อหา

5. การเตรียมบันทึกเทปโทรทัศน์ จัดทำตารางในการบันทึกและจัดเจ้าหน้าที่ประจำ แต่ละงานและต้องแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนเข้าใจในงานในหน้าที่ดี

6. งานศิลป์ เป็นงานด้านการเตรียมหัวเรื่อง แผ่นภาพพลิก ฉาก อุปกรณ์อื่นๆ

7. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการสาธิตก่อนการบันทึกเทปโทรทัศน์ให้พร้อม

8. การบันทึกภาพ ก่อนการบันทึกภาพควรตรวจสอบเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆให้เรียบร้อย

9. การตัดต่อ หลังจากการบันทึกภาพแล้วนำมาเรียบเรียงตัดต่อเพื่อให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เหมาะสม ตามที่กำหนด

10. การสนทนา เพลง เสียงประกอบ การบันทึกเสียง เป็นขั้นการบันทึกเสียงเข้าไว้ในบทนั้นๆ เช่น คำบรรยาย การสนทนา เพลง เสียงประกอบ เป็นต้น

11. ฉายทดลอง เป็นการฉายให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ชมพร้อมกันเพื่อเป็นการตรวจสอบและวิจารณ์ว่ามีส่วนใดควรต้องปรับปรุง และควรนำไปฉายทดลองให้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบก็ได้

12. การนำไปใช้ เมื่อมีการทดลองว่าวีดิทัศน์ดังกล่าว สามารถใช้ได้ ก็จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นการฉายในห้องเรียน หรือศึกษาเป็นรายบุคคลก็ได้

13. การประเมินผล เมื่อฉายวีดิทัศน์ดังกล่าวแล้ว ควรมีการประเมินรายการ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าคุณสมบัติ มีความเข้าใจเนื้อเรื่องหรือไม่ อย่างไร และมีความคิดเห็นอย่างไร จากการถ่ายทำ การแสดง การสาธิต การดำเนินเนื้อหา การตัดต่อ และการจัดทำดนตรีประกอบ เป็นต้น

สุรชัย ลีกขาบัณฑิต (2528: 25-29) กล่าวว่า การดำเนินงานในการผลิตรายการโทรทัศน์แยกออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. การวางแผนการผลิตรายการ เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากเพราะการวางแผนที่ดีย่อมส่งผลถึงรายการที่จะผลิตออกมาด้วย ขั้นตอนการผลิตรายการมีดังนี้ คือ

1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายและเป้าหมายจากเนื้อหา แล้วนำเนื้อหา มาวิเคราะห์กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Target group) และจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral objective) เพื่อให้สามารถวัดได้ และควรกำหนดวิธีการนำไปใช้ด้วยว่า จะนำไปใช้ในการสอนในลักษณะใด เช่น นำบทเรียน อธิบายเนื้อหาในบทเรียนหรือสรุปบทเรียน

1.2 รวบรวมทรัพยากรและศึกษาข้อขัดข้องในการผลิตว่ามีอะไรบ้าง เพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มีจะหาได้จากแหล่งใด ถ้าหากไม่ได้จะทำอย่างไร เช่น เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ปัญหาสิทธิทางกฎหมาย ทรัพยากรและข้อขัดข้องที่ต้องรวบรวม และศึกษา

1.3 การเขียนหัวข้อ เนื้อหา และการเลือกแบบการนำเสนอ ผู้ผลิตรายการจะต้องนำเสนอเนื้อหาเขียนเป็นแบบการนำเสนอที่เหมาะสม กับลักษณะสื่อโทรทัศน์รูปแบบการนำเสนอทางโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบอภิปราย แบบบรรยาย แบบนาฏการ และแบบบรรยาย (โดยไม่ให้เห็นตัวผู้บรรยาย) (off - camera narration)

2. การเตรียมการผลิตรายการซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เขียนบท (Script) เป็นการวางโครงสร้างของรายการ ควรเขียนเพื่อให้สนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

2.2 เตรียมบุคลากร ในขั้นนี้ผู้ผลิตรายการจะต้องติดต่อกับบุคคลผู้ทำหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ฝ่ายเทคนิค และผู้แสดง เพื่อนัดแนะซักซ้อม ความเข้าใจเป็นที่ตรงกัน

2.3 เตรียมงานศิลปะที่จำเป็นจะต้องใช้ในการผลิตรายการ ซึ่งการเตรียมงานศิลปะจะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ผลิตรายการและผู้กำกับ เพื่อให้งานศิลปะ สอดคล้องจุดมุ่งหมายของรายการ อีกทั้งมีความเหมาะสม กับการสื่อความหมายทางโทรทัศน์

2.4 เตรียมฉากและอุปกรณ์

2.5 เตรียมสิ่งอื่นๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกายผู้แสดง ดนตรี เสียงประกอบ

2.6 การซักซ้อมเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งจะต้องฝึกซ้อม ทั้งฝ่ายเทคนิค และผู้แสดงต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอย่างเคร่งครัด ความผิดพลาดของการผลิตรายการที่มีขึ้นในขั้นตอนนี้ หากมีน้อยย่อมหมายถึงรายการที่ได้จะมีคุณภาพตามมาด้วย ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินรายการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กำกับรายการและคณะผู้ร่วมทำงานทุกคน ในขั้นนี้ก็จะมีเริ่มถ่ายทำตามบทที่เขียนไว้ จากนั้นจึงมาตัดต่อเพื่อเรียบเรียงภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วจึงบันทึกเสียงบรรยายเสียงดนตรี และเสียงประกอบต่างๆ

วสันต์ อดิศัพท์ (2533:138) กล่าวว่ากระบวนการผลิตบทเรียนวีดิทัศน์ตามหลักสูตรนั้น ต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ระหว่างฝ่ายผลิตด้านเนื้อหาต้องกำหนด คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอนของบทเรียนให้ชัดเจนว่า ผู้เรียนเรียนจบแล้วจะได้อะไร
2. กำหนดเนื้อหาวิชาของบทเรียนว่าครอบคลุมสิ่งใด จะสนองจุดมุ่งหมายของบทเรียนเพียงใด จะเรียบเรียงเนื้อหาในลักษณะอย่างไรจึงพร้อมที่จะถ่ายทอดออกเป็นภาพและเสียงหรือรายการบนจอได้

3. วิเคราะห์ผู้เรียนเรียงด้านวัย ความสามารถ ความรู้พิเศษ และความสนใจ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการทำบทเรียนให้เหมาะสม

4. การเลือกผู้แสดงในบทโทรทัศน์ต้องเลือกอย่างพิถีพิถัน โดยปรกติจะเลือกผู้ที่สอนเก่ง แต่ควรระวังบางครั้งอยู่หน้ากล้องทำอะไรไม่ได้ หรือไม่ดีเหมือนอยู่นอกชั้นเรียน ครูจะต้องมีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับของผู้เรียนว่าเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอนหรือไม่

โดยสรุป การผลิตและการออกแบบวีดิทัศน์มีความสำคัญมากเพราะจะช่วยทำให้ได้สื่อที่ดี มีคุณภาพดังนั้นการกำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงทีมงานที่ผลิตเทคนิคการถ่ายทำ รวมถึงกราฟฟิกต่างๆ ที่ใช้จะช่วยเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของรายการวีดิทัศน์ได้เป็นอย่างดี

2.4 การหาคุณภาพและประเมินสื่อวีดิทัศน์

2.4.1 ความหมายของการหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน

การประเมินสื่อวีดิทัศน์ สามารถใช้หลักการเดียวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน ได้มีผู้กล่าวถึงและให้ความหมายของการหาประสิทธิภาพสื่อไว้ว่า

บวม และคาสเตน (Baum; & Chastain. 1972: 124) ได้กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของชุดบทเรียนที่เป็นสื่อการเรียนการสอนเป็นการให้ทราบว่า ผลการเรียนรู้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื้อหาของชุดบทเรียนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ที่ต้องการให้เรียนรู้หรือไม่ พฤติกรรมขั้นสุดท้ายเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

อชิพร ศรียมก (2525: 211) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนที่เป็นชุดบทเรียน คือ การตรวจสอบคุณภาพของชุดบทเรียนนั้นๆ ว่ามีคุณภาพดีเพียงใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินชุดบทเรียนจะสามารถนำมาปรับปรุงชุดบทเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528: 294) กล่าวว่า ในการสร้างชุดการสอนก่อนที่จะนำไปใช้จริง ควรจะมีการทดลอง แก้ไข ปรับปรุงให้ได้มาตรฐานเสียก่อน เพื่อให้ได้ทราบว่า ชุดการสอนนั้นมีคุณภาพเพียงใด มีสิ่งใดที่ยังบกพร่องอยู่ โดยการนำชุดการสอนไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะใช้จริง ในการประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอนนั้น เราถือหลักการศึกษาระบบสมรรถฐานคือ เกณฑ์มาตรฐาน 90/90

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 127) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพชุดบทเรียนที่เป็นสื่อการเรียนการสอนเป็นการประเมินหรือพิจารณาคูณค่าด้านต่างๆ ของชุดบทเรียนนั้นๆ เพื่อจะได้แก้ไข ปรับปรุงให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายก่อนที่จะนำไปใช้ในระบบการเรียนการสอนและเผยแพร่ต่อไป

บุญชม ศรีสะอาด (2533: 33) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของชุดบทเรียนเป็นการประเมินผลชุดบทเรียนว่า มีคุณภาพ และมีค่าหรือไม่ในระดับใด

วุฒิชัย ประสารสอย (2543: 39) กล่าวว่า ประสิทธิภาพบทเรียน หมายถึง ความสามารถของบทเรียนในการสร้างผลสัมฤทธิ์ให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ถึงระดับที่คาดหวังไว้ และครอบคลุมความเชื่อถือได้ (Reliability) ความพร้อมที่จะใช้งาน (Availability) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) และความถูกต้องสมบูรณ์ (Integrity) อีกด้วย กระบวนการประเมินประสิทธิภาพของบทเรียนจะเน้นไปทางด้านการประกันคุณภาพหรือความสามารถของสื่อที่จะใช้เชื่อมโยงความรู้ และมีคุณลักษณะภายในตัวของสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและช่วยส่งเสริมการแสวงหาความรู้ จากประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ผสมผสานกับความรู้ใหม่ที่ถ่ายโยงจากโปรแกรมบทเรียนไปสู่ตัวของผู้เรียนจากการที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการนำเสนอความรู้เอาไว้ ล่วงหน้าอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการกำหนดลำดับขั้นในการเรียนและเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินคุณค่าของบทเรียน

โดยสรุป การหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน เป็นการหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนั้นๆ ว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ หรือไม่และเป็นการตรวจสอบว่าสื่อ่นั้นมีความสัมพันธ์กับผู้เรียนและสถานการณ์ที่ต้องเรียนรู้ หรือไม่ สื่อการเรียนการสอนได้ผ่านการประเมิน การหาจุดบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำสื่อ่นั้นไปใช้งานจริง และเผยแพร่ต่อไป หรือไม่การหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนจึงเป็นขั้นตอนสำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้สื่อการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

2.4.2 แนวทางการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2525: 294-295) กล่าวว่า การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้น จะถือหลักแบบสมรรถฐาน คือมาตรฐาน 90/90 เช่นเดียวกับการหาประสิทธิภาพของบทเรียนโปรแกรมหรือโมดูล ผลลัพธ์ค่าประสิทธิภาพของชุดบทเรียน E_1/E_2 หมายความว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดบทเรียน คิดเป็นร้อยละจากการประกอบกิจกรรมหลังเรียน (E_1) ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการประกอบกิจกรรมระหว่างเรียน (E_2)

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2545: 25-29) ได้จำแนกวิธีการประเมินสื่อการเรียนการสอนเป็น 3 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 ประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอน โดยใช้แบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนพิจารณาทั้งทางด้านคุณภาพ เนื้อหาสาระ และเทคนิคการจัดทำสื่อการเรียนการสอนนั้น แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) หรือเป็นแบบเห็นด้วยไม่เห็นด้วย สรุปผลความถี่แล้วอาจทดสอบความแตกต่างระหว่างความถี่ด้วยไครส์แควร์

วิธีที่ 2 ประเมินโดยผู้เรียน มีลักษณะเช่นเดียวกับการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนแต่เน้นการรับรู้คุณค่าของผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีที่ 3 ประเมินโดยการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนที่มีความเที่ยงตรงพิสูจน์ถึงคุณภาพและคุณค่า โดยจะวัดจากผลที่เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก โดยวัดตามวัตถุประสงค์ของการสอน อาจจำแนกได้เป็น 2 วิธี คือ

วิธีที่ 3.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า โดยเป็นเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเกณฑ์ 80/80 หรือ 90/90

วิธีที่ 3.2 ไม่ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า แต่พิจารณาจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยสื่อการเรียนการสอนนั้นสูงกว่าหรือเท่ากับสื่อหรือเทคนิคการสอนอย่างอื่นหรือไม่โดยใช้สถิติทดสอบ T-test

เบสท์ จอห์น (Best John. 1978: 182) ได้กล่าวไว้ว่า ในการประเมินหาประสิทธิภาพของสื่อในรูปแบบของการใช้มาตราส่วนประมาณ (Rating scale) ควรกำหนดความหมายของคะแนนให้กับตัวเลือกในแบบสอบถามแต่ละข้อดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพดีมาก
- 4 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพดี
- 3 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 5 คะแนน หมายถึง ใช้ไม่ได้

โดยมีการกำหนดการแปลผลค่าเฉลี่ยและเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีคุณภาพดีมาก
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีคุณภาพดี
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 1.00 - 1.50 หมายถึง ใช้ไม่ได้

โดยสรุป แนวทางการประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนนั้นมีแนวทางการทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับรูปแบบและหลักการของตัวสื่อรวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวัดและประเมินสื่อการเรียนการสอนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและเลือกใช้ โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการประเมินแบบประมาณค่า (Rating Sale) ในการประเมินสื่อการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ และประเมินผลการใช้ของผู้เรียน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

3.1 กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2541) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์ว่าประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการผลิตรายการเพื่อจุดประสงค์อะไร การวิเคราะห์เป้าหมายว่า ผู้ชมเป็นใคร ต้องการรู้เนื้อหาอะไรมีเจตคติอย่างไรกับเรื่องที่เรานำเสนอ วิเคราะห์ข้อจำกัด ด้านกฎหมาย เครื่องมือการผลิต บุคลากร และงบประมาณ การกำหนดรูปแบบรายการว่าจะใช้รูปแบบใด (สนทนา สารคดี ละคร ฯลฯ) การวางแผนเกี่ยวกับองค์ประกอบรายการ เช่น ฉาก อุปกรณ์ประกอบฉาก ดนตรีศิลปกรรมและกราฟฟิก สถานที่ถ่ายทำ การกำหนดวัน เวลาในการถ่ายทำ

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมงาน ประกอบด้วย การเขียนบทรายการ (Script) การกำหนดผู้กำกับรายการ การหาผู้เข้าร่วมรายการ การจัดทำไตเติ้ลและศิลปกรรม การจัดการทั่วไปเพื่อให้เมื่อถึงเวลาถ่ายทำทุกคนและทุกอย่างต้องพร้อมตามที่เรายกบท แยกฉากไว้ในแต่ละวัน การประชุมฝ่ายผลิตเพื่อสร้างความเข้าใจและแก้ไขข้อสงสัยก่อนการถ่ายทำ การจัดฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก การซ้อมบท ซ้อมกล้อง ซ้อมคิด

ขั้นที่ 3 ขั้นถ่ายทำ ประกอบด้วย การถ่ายทำและการบันทึกเสียง

ขั้นที่ 4 หลักการถ่ายทำ ประกอบด้วย การเลือกภาพ การลำดับภาพ การตัดต่อ การประกอบดนตรี และ effect การถ่ายไตเติ้ลและการทำไตเติ้ล การใส่คำบรรยาย การทดสอบ การทำสำเนา การประชาสัมพันธ์ และการประเมินผล (ประเมินสื่อ ประเมินวิธีการ ประเมินการตอบสนองของผู้ชม ประเมินสิ่งแวดล้อม)

ขณะที่ ดำเนิน ยอดมิ่ง (2543: 87) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างรายการโทรทัศน์ไว้ว่า โครงสร้างของรายการโทรทัศน์แต่ละส่วน เกิดขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เฉพาะส่วนแตกต่างกัน ผู้เขียนบทโทรทัศน์จึงต้องมีความเข้าใจในหน้าที่ของแต่ละส่วน ที่มาประกอบกันเป็นรายการโทรทัศน์ โดยแต่ละส่วนของโครงสร้างจะต้องมีความแตกต่างกันเพื่อสร้างความหลากหลายแต่ยังต้องให้มีความเป็นเอกภาพตลอดทั้งรายการ

โครงสร้างของรายการโทรทัศน์ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่

1. ส่วนเปิดรายการ (Program opening) ประกอบด้วย

1.1 ส่วนดึงดูดความสนใจผู้ชมให้ดูรายการ (Attract attention) ใช้อองค์ประกอบของ Audience gratification โดยต้องการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของรายการก่อน แล้วจึงเลือกว่าจะใช้อองค์ประกอบใด

1.2 ส่วนที่บอกชื่อ ลักษณะ และประเภทของรายการ (Providing identification) ส่วนนี้มีความสำคัญมาก ทำให้ผู้ชมที่เคยชมมาแล้ว รู้ว่าเคยชมรายการนี้มาแล้ว และผู้ชมไม่เคยชมจะได้จำได้ว่านี่คือรายการใด อาจจะนำมาใส่ไว้ในช่วงท้ายของแต่ละช่วงด้วย

1.3 ส่วนการสร้างบรรยากาศ หรือปูพื้นอารมณ์ของรายการ (Setting the mood) เป็นการเตรียมใจของคนดูว่า ผู้ชมจะได้รับรู้อะไรจากรายการ เพื่อจะได้เตรียมใจไว้ ข้อดีของส่วนนี้คือจะทำให้คนดูคล้อยตามได้ง่าย

1.4 ส่วนที่จะเกริ่น อธิบายความเป็นมาเรื่องราว (Providing explanation) เป็นการให้รายละเอียดว่า ในรายการจะมีอะไรน่าสนใจมาบ้าง เช่น การนำ hi-light ของแต่ละช่วงมาให้ดู แต่ก็ไม่จำเป็นกับทุกรายการ เช่น รายการที่เสนอความลึกลับพิศวง

2. ส่วนเนื้อหาของรายการ (Body of the programs) ประกอบด้วย

2.1 ส่วนที่ดึงดูดความสนใจของผู้ชมให้คงไว้กับรายการ (Maintain and retract attention)

2.2 ส่วนประกอบของการจัดลำดับเนื้อหาความมีเอกภาพของเนื้อหา (Unity) มีความหลากหลายในการนำเสนอเนื้อหา (variety) แต่ละส่วนดูแล้วไม่ซ้ำซากจำเจ ทำได้โดยมีการเปลี่ยน element ให้มีความแตกต่างของแต่ละส่วน เช่น การเปลี่ยนภาพ เนื้อหา เสียงบรรยาย หรืออะไรก็ได้ให้คนดูมีความรู้สึกเปลี่ยน

Space

การกำหนดจังหวะของเนื้อหา ในการดำเนินเรื่องราว เหตุการณ์ให้มีความเหมาะสมเป็นระบบ เข้าใจง่าย ไม่สับสน โดยแต่ละส่วนมีความยาว สั้น ในการนำเสนออย่างเหมาะสม

Climax

จุดตื่นเต้นสูงสุด เพื่อสร้างความพอใจให้กับผู้ชม มักจะจัดวางไว้ในส่วนท้ายของรายการ เพื่อสร้างความตื่นเต้นสูงสุด

3. ส่วนเปิดรายการ (Programmed closing)

3.1 ส่วนที่บอกชื่อ ลักษณะและประเภทของรายการ (Providing identification) อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้

3.2 ส่วนที่สร้างความรู้สึกว่ารายการได้จบลงอย่างแท้จริง (Providing a sense of finality)

โครงสร้างของรายการในแต่ละส่วนนี้ อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ โดยจะต้องพิจารณาว่า ถ้ามีแล้วจะเกิดผลที่ดีกว่าไม่มี หรือมีอย่างไร เพราะถ้ามีแล้วไม่ได้เกิดประโยชน์อะไรก็ไม่ควรมี และในส่วน elements มีหรือไม่มีอย่างไร ความสั้นยาวของแต่ละ elements เหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่ แต่ละ elements ควรมีความยาวไม่เกิน 30-60 วินาที เพราะถ้านานมากจะทำให้คนดูเบื่อ แต่ก็ขึ้นอยู่กับเนื้อหา ถ้ามีความสำคัญมากก็อาจจะเสนอได้นาน หรือเนื้อหาที่ไม่มีอะไรควรเสนอสั้นๆ อาจมีจุดเปลี่ยน elements คือ การสร้างความแตกต่างของ 2 elements เช่นในเนื้อหาเดียวกัน ใน elements แรกอาจเป็นการพูดใน elements ที่ 2 อาจเป็นเพลง เป็นต้น

นอกจากพิจารณาในเรื่องขอโครงสร้างของรายการโทรทัศน์แล้วควรมีการพิจารณาส่วนประกอบดังนี้

1. ชื่อรายการ หัวเรื่อง เรื่องราว ของรายการ (Title/topic)
2. กลุ่มเป้าหมายของรายการ (Target audience)
3. วัตถุประสงค์ของรายการ (Objectives)
4. แนวคิดหลักของรายการ (Core concept)

โดยทั้ง 3 ส่วนแรกนี้ อาจจะเริ่มต้นที่ส่วนใดก็ได้ และในการกำหนดส่วนประกอบทั้ง 4 ส่วนนี้จะต้องเป็นการกำหนดเพื่อใช้ในระยะยาว ต้องมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีว่าจะสามารถทำได้นานโดยไม่ตัน หลังจากนั้นจึงกำหนดว่าจะใช้โครงสร้างรายการโทรทัศน์ใดบ้างก่อนที่จะทำการเขียนบทโทรทัศน์ เพื่อให้การเขียนบทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนควรจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ที่มีอยู่แล้วว่ามีการใช้ส่วนประกอบใดบ้าง เพื่อสร้างความสนใจจากผู้ชม และใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ได้แก่

1. วิเคราะห์ช่วงเวลาในการนำเสนอ

- 1.1 เป็นเวลาที่ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายจะดูโทรทัศน์หรือไม่
- 1.2 มีคู่แข่งที่ทำรายการรูปแบบเดียวกับเราในเวลาเดียวกับเราหรือไม่
- 1.3 ถ้ามี จะเอาชนะคู่แข่งได้อย่างไร จะใช้จุดเด่นอะไร เป็นต้น

2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายการ

วัตถุประสงค์ของผู้ทำรายการ คือ ความต้องการให้ผู้ชมได้รับ หรือมีการกระทำอย่างไร หลังจากได้ชมรายการแล้ว และการคาดการณ์ว่ารายการจะมีคนดูมากเท่าไร อยู่ได้นานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งวัตถุประสงค์ของผู้ชมรายการ คือ มีความพึงพอใจและมีความสนใจในการชมรายการหรือมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่พึงประสงค์ได้

3. วิเคราะห์ Concept ของรายการที่ตั้งไว้ ว่าสามารถนำเสนอรายการให้เป็นไปตาม Concept หรือแนวคิด วิธีการในเชิงรูปธรรมที่จะทำให้วัตถุประสงค์นั้นสัมฤทธิ์ผลที่ตั้งไว้

4. วิเคราะห์ว่าเหมาะสมกับ Concept หรือไม่ และแนวคิดนั้นสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรมในลักษณะของเหตุการณ์จริงได้หรือไม่ (execution)

4.1 วิเคราะห์ความยาวของรายการว่าเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหาหรือไม่

4.2 วิเคราะห์โครงสร้างของรายการ ว่าสามารถใช้ได้ เหมาะสมกับเนื้อหาหรือไม่

โดยสรุป กระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือเป็นขั้นตอนการออกแบบ และผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาว่าขบวนการทั้งหมดมีอะไรบ้าง มีขั้นตอนอย่างไร และต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง ในด้านผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร ควรรู้ในส่วนของการเปิดรายการส่วนของเนื้อหารายการ และการปิดรายการ

3.2 การเตรียมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

ทุกขั้นตอนของการผลิตรายการ มีปัจจัย มีองค์ประกอบมีรายละเอียดต่างๆ ทั้งเรื่องคน (Man) วัสดุอุปกรณ์ (Material) งบประมาณ (Money) การจัดการ (Management) รวมทั้งเวลา (Time) เข้ามาเกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมที่ดีจะทำให้งานสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง ปัญหาเป็นเรื่องปกติของการทำงาน เพื่อให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด ก่อนที่จะบอกให้ไปปฏิบัติงานจริง จึงต้องช่วยกันคิดสมมุติฐานว่า หากเกิดปัญหานี้จะแก้ไขด้วยวิธีใดอย่างไร ให้ทุกคนเข้าใจความหมายตรงกัน แล้วมอบหมายหน้าที่แบ่งงานกันทำ แม้จะไม่ตรงตามนั้นทุกอย่าง แต่ก็สามารถปรับยืดหยุ่นวิธีการทำงานได้ ดังนั้นก่อนจะผลิตรายการโทรทัศน์จึงควรมีการเตรียมก่อนการผลิต ดังนี้

3.2.1 การเตรียม (Pro-production)

ในขั้นตอนนี้คือ จุดเริ่มต้นของการทำงาน หากมีการวางแผนเตรียมงานไว้ดี มีรายละเอียดขั้นตอนวิธีการทำงานชัดเจน แม้จะต้องใช้งบประมาณหรือใช้เวลามากกว่าขั้นตอนอื่นๆ ก็คุ้มค่า เพราะจะทำให้การทำงานในขั้นตอนอื่นๆ สะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

3.2.1.1 การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดทิศทางขั้นตอนในการทำงานว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร จะได้อะไร เป็นการตั้งคำถาม และหาคำตอบ หาข้อสรุปให้ใกล้เคียงกับคำถามได้มากที่สุด โดยมีหัวข้อไว้ ตั้งคำถามหลักๆ 7 หัวข้อ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ทำไมจึงต้องทำ (Why) เพื่อระบุสิ่งที่ต้องการให้ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ มีขอบเขตในการดำเนินงาน

2. กำหนดเป้าหมาย จะทำอะไร (What?) กำหนดเพื่อเป็นการคาดหวังผลสำเร็จไว้ล่วงหน้า ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

3. จัดลำดับขั้นตอนการทำงาน จะทำอย่างไร(When) กำหนดระยะเวลาทำงานแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้าย โดยระบุวัน เดือน ปี ของขั้นตอน

4. กำหนดวิธีการทำงาน จะทำอย่างไร (How) ระบุรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมว่าจะต้องทำอะไร เขียนไว้ให้ละเอียดเพื่อสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติจริง

5. กำหนดสถานที่ ที่ไหน (Where) จะผลิตรายการหรือถ่ายทำในสถานที่หรือนอกสถานที่ ที่ไหนบ้าง ระยะทางใกล้หรือไกล ตัดต่อที่ไหน เสร็จแล้วจะไปเผยแพร่ที่ไหนบ้าง

6. กำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน ใคร (Who) มอบหมายในแต่ละกิจกรรม ระบุหน้าที่ ขอบเขต ในการทำงานให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงคุณภาพของงานและความรู้ความสามารถของคน

7. กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย เท่าไร (How much) คิดให้ละเอียดแม้ในส่วนที่ปลีกย่อยอื่นๆ ที่อาจคาดไม่ถึงก็ต้องคิดเผื่อไว้

3.2.1.2 การจัดทำเนื้อหา (Content) เมื่อตั้งคำถามและหาคำตอบได้แล้ว ก่อนที่จะผลิตรายการ จำเป็นที่จะต้องมีเนื้อหาสำหรับใช้เขียนบทที่มีความถูกต้อง ชัดเจน และมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เนื้อหาจะต้องไม่ส่งผลกระทบในทางที่เสื่อมเสียต่อสังคม มีสาระที่ให้ข้อคิดที่ดี มีประโยชน์ต่อผู้ชม โดยมีที่มาของแหล่งข้อมูลด้วยวิธีต่างๆ

3.2.1.2.1 รวบรวม ค้นคว้าหาข้อมูลจาก

- เอกสารในห้องสมุด
- บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ฯลฯ
- สถานที่ โดยการออกไปสำรวจพื้นที่จริง (Scout Location)

3.2.1.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นคว้ารวบรวมมา สรุปจัดทำเป็นร่างเนื้อหา

3.2.1.2.3 จัดทำเนื้อหาเรียบเรียงให้ถูกต้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนบท

3.2.1.3 การเขียนบทโทรทัศน์ (Scripting) บทเป็นเสมือนแผนที่เดินทางแบบแปลนการก่อสร้าง หากมีรายละเอียดชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจ ก็จะทำให้การถ่ายทำสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.2.1.3.1 สร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอ (Creation) เช่น สารคดี สารคดีละคร ข่าว ฯลฯ อาจผสมผสานให้มีความหลากหลาย (Variety) แต่อย่าให้เบี่ยงเบนประเด็นของเรื่อง

3.2.1.3.2 กำหนดแก่นของเรื่อง (Theme) ต้องมีเอกภาพ (Unity) สั้น อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ตัวอย่างเช่น แก่นของเรื่องภาพยนตร์เรื่องนางนาก คือ ความรักและความพลัดพราก

3.2.1.3.3 กำหนดเค้าโครงเรื่อง (Plot/Treatment) โดยกำหนดสัดส่วน เช่น มีบทนำ (Introduction) ประมาณ 10% มีเนื้อหา (Content) ประมาณ 80% มีบทสรุป (Summary) ประมาณ 10% และในตอนจบ จะมีจุดสุดยอดของเรื่อง(Climax)

3.2.1.4 การประสานงาน (Coordinating) การทำงานเป็นกลุ่ม การประสานงานเป็นสิ่งสำคัญมาก ต้องให้ทุกคนในกลุ่มรู้และเข้าใจตรงกัน การสื่อความหมายต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ กำหนดนัดหมาย ประชุมวางแผน ขั้นตอนการทำงาน ใครมีหน้าที่ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร เพื่อให้ทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และขอบเขตการทำงานของตนเอง จะทำให้การทำงานของตนเองและทำให้การผลิตรายการบรรลุผลสำเร็จ

3.2.1.4.1 คณะทำงาน (Staff) ประกอบด้วย

- ผู้เขียนบท (Scriptwriter)
- ผู้กำกับ (Director)
- ทีมงานด้านเทคนิค ภาพ แสง เสียง และระบบ

(Technician Team)

- ทีมงานด้านฉาก ศิลปกรรม กราฟิก (Screen Setting

Artwork, Graphic Designer)

- พิธีกร วิทยากร ผู้แสดง

3.2.1.4.2 สถานที่อยู่ที่ไหน ระยะทางใกล้หรือไกล เดินทางไปอย่างไร ต้องใช้พาหนะอะไร

- ถ่ายทำที่ไหน ในสถานที่ (Studio) หรือนอกสถานที่(Outdoor)
- ติดต่อรายการแบบ Off Line/On Line ที่ไหน
- เผยแพร่รายการสถานีออกอากาศ หรือนำไปใช้ที่ไหน

3.2.1.4.3 งบประมาณ

- ค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าวิทยากร ผู้แสดง พิธีกร
- ค่าเช่าอุปกรณ์ ค่าเบี้ยเลี้ยง ที่พัก ค่าเดินทาง จัดซื้อวัสดุ

ประกอบรายการ ค่าโทรศัพท์ ค่ารับส่งเอกสาร

- อื่นๆ ที่จำเป็นต้องใช้ ซึ่งต้องตั้งงบประมาณสำรองไว้ให้พร้อม

โดยสรุป การเตรียมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือ การเตรียมความพร้อมขึ้นก่อนที่จะผลิตรายการโทรทัศน์ เช่น การวางแผนการผลิต การเตรียมงาน การแบ่งหน้าที่ กำหนดชื่อเรื่อง หาข้อมูลเพื่อใช้ในการผลิตรายการ อีกทั้งรวมถึง การเตรียมผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร งบประมาณค่าใช้จ่าย เป็นต้น

3.3 การดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

เมื่อถึงขั้นตอนนี้ คือ การนำแผนที่คิดไว้มาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม แม้จะไม่ตรงตามแผนที่คิดไว้ทั้งหมด แต่ก็ต้องพยายามเดินตามแผนให้มากที่สุด โดยยืดหยุ่นในการปฏิบัติ แต่ยึดในหลักการ ในการถ่ายทำนั้น ควรเลือกใช้อุปกรณ์ให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบของรายการได้ดังนี้

3.3.1 การถ่ายทำในสถานที่(Studio Production) มีข้อได้เปรียบ คือสามารถควบคุม

แสง เสียง และจัดตกแต่งฉากได้อย่างไม่กังวลกับสภาพดินฟ้าอากาศ ฝนตก อากาศร้อน หนาว สามารถควบคุมได้ทั้งหมด ถ่ายทำได้รวดเร็ว เพราะส่วนใหญ่จะมีกล้องไม่ต่ำกว่า 3 กล้อง จะทำให้ถ่ายทำได้อย่างต่อเนื่องจากหลายมุมมอง มีลำดับขั้นตอนการทำงานดังนี้

3.3.1.1 จัดทำฉาก ตกแต่งฉากตามที่ออกแบบไว้

3.3.1.2 จัดแสงให้ได้บรรยากาศ ตามบทและสภาพของฉาก

3.3.1.3 จัดติดตั้งไมโครโฟนตามจำนวนและจุดที่กำหนด

3.3.1.4 จัดวางตำแหน่งกล้อง 3 กล้อง ตามจุดที่กำหนดและทิศทาง การเคลื่อนย้าย

กล้องเพื่อเปลี่ยนมุมและขนาดภาพ

3.3.1.5 ชักซ้อมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งทีมด้านเทคนิคและผู้ที่มาร่วมในรายการให้มีความเข้าใจตรงกัน ขั้นตอนเปิดรายการเป็นอย่างไร จะปิดรายการด้วยกล้องไหน ชักซ้อมให้เหมือนกับรายการจริง

3.3.1.6 ลงมือถ่ายทำตามที่ได้ชักซ้อมไว้ระหว่างการบันทึกรายการในกรณีที่ไม่ใช่รายการสด หากไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม จะต้องสั่งหยุด (Cut) ทันที ต้องควบคุมคุณภาพระดับเสียง ความถูกต้องของเนื้อหา เมื่อถ่ายทำจบแล้ว ควรถ่ายภาพเผื่อไว้แก้ไข Insert บ้าง หรือเรียกว่า ภาพ Cut-away

3.3.2 การถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor Shooting) แบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

1. แบบใช้กล้องเดี่ยว เรียกว่า ชุด ENG. (Electronic News Gathering) ลักษณะที่ตัวกล้องกับเครื่องบันทึกเทปประกอบติดกัน ทั้งแบบที่ถอดแยกส่วนได้ (Dock able) และเป็นทีประกอบเป็นชิ้นเดียวกัน (One-piece หรือ Camcorder) จึงเหมาะสำหรับงานถ่ายทำข่าว ถ่ายทำสารคดีที่ต้องการความคล่องตัว สะดวก รวดเร็วในการทำงานใช้ทีมไม่มาก เพียง 2 -3 คนก็ได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องบันทึกภาพ ขาตั้งกล้อง โคมไฟและขาตั้งโคมไมโครโฟน เครื่องชาร์ตแบตเตอรี่และวัสดุ (ม้วนวีดีโอเทป แบตเตอรี่ ฯลฯ)

2) ประสานงานด้านธุรการ การเงิน วัสดุ ฯลฯ

3) นัดหมายทีมงาน

4) เดินทางตามกำหนดนัดหมาย

5) ถ่ายทำตามบทในจุดที่กำหนด

2. แบบใช้กล้องมากกว่าหนึ่งกล้อง เรียกว่า ชุด EFP.(Electronic Field Production) ใช้อุปกรณ์คล้ายกันกับในห้อง Studio มีกล้องตั้งแต่ 2 กล้องขึ้นไป ต่อสาย Cable จากกล้องเชื่อมต่อไปยังเครื่องผสมสัญญาณภาพ (Vision Mixer) สามารถเลือกภาพได้จากหลายกล้องและหลายมุมมอง ถ่ายทำกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ได้ติดตั้งอุปกรณ์ตายตัว สามารถเคลื่อนย้ายได้ตามโอกาส และสภาพการใช้งานเหมาะกับรายการสนทนา สารคดี อภิปราย ฯลฯ ที่มีการถ่ายทำนอกสถานที่ตามเหตุการณ์จริง จึงมีลักษณะการทำงานผสมผสานคล้ายกับการผลิตรายการใน Studio และ ENG.

3. แบบใช้รถ Mobile Unit มีอุปกรณ์ระบบต่างๆ คล้ายในห้องผลิตรายการ (Studio) และชุด EFP. ติดตั้งไว้บนรถยนต์ สามารถเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ที่เกิดเหตุได้ การเตรียมการและการผลิตรายการจึงมีขั้นตอนคล้ายกับการทำงานใน Studio, EFP การผลิตรายการโดยรถ Mobile จะเป็นการบันทึกเทปแล้วนำมาตัดต่อทำ Post-production ภายหลัง แต่ถ้าเป็นการถ่ายทอดสดบรรยากาศเหตุการณ์ในขณะนั้นจริง เช่น การแข่งขันกีฬา งานพระราชพิธี การประชุมสัมมนา ฯลฯ จะต้องมีชุดส่งสัญญาณจากรถ Mobile unit ไปยังสถานีแม่ข่าย เพื่อส่งเผยแพร่รายการออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ในเวลาจริง เรียกการถ่ายทำนี้ว่า รถ OB. Van (Outside Broadcast Van)

โดยสรุป คือ การดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์ แบ่งออกเป็นลักษณะของการผลิตได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1. การถ่ายทำในสถานที่ (Studio Production) 2. การถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor Shooting) ซึ่งความแตกต่างของการผลิตทั้งสองลักษณะนี้การผลิตต้องมีการวางแผนมาเป็นอย่างดี เพราะปัญหาและอุปสรรคนั้นจะแตกต่างกันและต้องเตรียมการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไว้ด้วยอีกทางหนึ่ง และรูปแบบของการถ่ายทำนั้นมีอยู่ 3 แบบด้วยกัน คือ 1. แบบกล้องเดียว 2. แบบมากกว่าหนึ่งกล้อง 3. แบบใช้รถ Mobile Unit การผลิตนั้นผู้ผลิตต้องเลือกรูปในการผลิตให้เหมาะสมเพื่อประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายเพื่อให้การผลิตนั้นสมบูรณ์และมีคุณภาพ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4.1 ความหมายของการศึกษาทางไกล

เบิร์ก และฟรีวิน (Burge; & Frewin. 1985: 4515D) ให้ความหมายของการเรียนทางไกลว่า การเรียนทางไกล หมายถึง กิจกรรมการเรียนที่สถาบันการศึกษาได้จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียนหรือไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียน ที่มีการสอนตามปกติได้ กิจกรรมการเรียนที่จัดให้มีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับทรัพยากร การกำหนดให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอนและมีการวางแผนการดำเนินการ รูปแบบของทรัพยากร ประกอบด้วยเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตน หรือเฉพาะกลุ่มได้ ส่วนระบบการจัดส่งสื่อนั้นก็มีการใช้เทคโนโลยีนานาชนิด สำหรับระบบบริหารการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้น เพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

เพจ และ โทมัส (Page; & Thomas. 1977: 107) ได้ให้คำนิยามว่า "การสอนทางไกลหรือ การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ครูและการสอนมิได้กระทำกันโดยเผชิญหน้า และให้การติดต่อ ระหว่างกันโดยวิธีการต่างๆ เช่น เอกสารการสอน วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

ราวน์ทรี (Rowntree. 1984-71) ให้คำนิยามว่า "การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ผู้เรียน และผู้สอนมีการพบปะกันซึ่งหน้าน้อยครั้ง และการติดต่อกันจะกระทำด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์

โฮล์มเบิร์ก (Holmberg. 1981) โดยเห็นว่าการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับการเรียนรู้อุปกรณ์บุคคลโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองโดยมิได้ยึดอยู่ที่คำแนะนำ โดยตรงของครู แต่นักศึกษาก็ไม่ได้ทำการศึกษาเพียงลำพัง จะมีการสื่อสารกันทางไปรษณีย์หรือ โทรศัพท์ หรือในรูปแบบอื่นๆ

โรเบิร์ต และคนอื่นๆ (Roberts; et al. 1989: 25) กล่าวว่า การศึกษาทางไกลเป็นการเรียน การสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนแยกกันทางกายภาพ แต่เป็นปฏิสัมพันธ์กันทางการเรียนรู้เกิดขึ้นใน ช่วงเวลาเดียวกัน (A Portion of the learning occur in real time)

วิจิตร ศรีสอาด (2529: 5-7) ให้ได้ความหมายของการเรียนการสอนทางไกล (Distance Learning) ว่าหมายถึง ระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน แต่อาศัยสื่อผสมอันได้แก่ สื่อทาง ไปรษณีย์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสอนเสริม ทั้งศูนย์บริการ การศึกษาเป็นหลัก โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้ด้วยตนเองอยู่กับบ้าน ไม่ต้องมาเข้าชั้นเรียนตามปกติและได้ให้ความหมาย เพิ่มเติมว่า การสอนทางไกล หมายถึงการสอนที่ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถมีกิจกรรมการ เรียนการสอนร่วมกันได้ โดยอาศัยสื่อผสมเป็นสื่อการสอน โดยผู้เรียนผู้สอนมีโอกาสพบกันอยู่บ้าง ณ ศูนย์บริการศึกษาเท่าที่จำเป็น การเรียนรู้ส่วนใหญ่เกิดจากสื่อประสม ที่ผู้เรียนใช้เรียนด้วยตนเอง ในเวลาและสถานที่สะดวก

กิดานันท์ มลิทอง (2531: 20) ได้ให้นิยามของระบบการศึกษาทางไกล (Distance Education System) ไว้ว่า หมายถึง ระบบการศึกษาที่ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้ โดยอาศัยสื่อการสอนประเภทวิทยุและโทรทัศน์

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2527) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การศึกษาระบบเปิดที่ เปิดโอกาสและขยายโอกาสให้ผู้เรียนไม่จำกัดเพศ วัย อาชีพ หรือคุณวุฒิ ได้ศึกษาหาความรู้ โดยมิ ต้องเข้าโรงเรียนในห้องแต่มีระบบเรียนให้ผู้อยู่ต่างถิ่นต่างที่ สามารถศึกษาด้วยตนเอง

เชียรศรี วิวิสิริ (2530) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ และทำกิจกรรมโดยอาศัยสื่อทางไกลแบบต่างๆ

โกศล ชูช่วย (2537) กล่าวว่าการศึกษาทางไกล (Distance Education) เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนที่ให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียน เรียนได้ตามปกติได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเหตุผล ทางภูมิศาสตร์หรือเหตุผลทางเศรษฐกิจก็ตาม การเรียนการสอนลักษณะนี้ ผู้สอนกับผู้เรียนแยกห่าง กัน แต่ก็มีความสัมพันธ์กันโดยผ่านสื่อการเรียนการสอน การเรียนโดยใช้สื่อการเรียนทางไกลนั้นใช้ สื่อในลักษณะสื่อผสม (Multimedia) อันได้แก่ สื่อเอกสาร สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง วีดิทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

โดยสรุป การศึกษาทางไกล คือการเรียนการสอนที่ผู้เรียนกับผู้สอนนั้นอยู่ห่างไกลกัน โดยใช้สื่อการสอนที่หลากหลายอย่างเช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ และสื่อการสอนเสริม โดยการเรียนการสอนนั้นสามารถแบ่งออกเป็นแบบทางเดียว และแบบสองทาง

4.2 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ขวัญแก้ว วัชรโรทัย (2546: 2-10) กล่าวว่า ประวัติความเป็นมาของสถานีวิทยุการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2538 เนื่องในมหามงคลวโรกาส ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) ได้ออกอากาศปฐมฤกษ์ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหลักสูตรมัธยมศึกษาไปยังโรงเรียนปลายทาง เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ.2538 ซึ่งตรงกับวันคล้ายวันประสูติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สถานีรับส่งวิทยุโทรทัศน์ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แพร่ภาพออกอากาศผ่านดาวเทียม รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาหลายสาขาวิชา จากระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่เวลา 8.00 นาฬิกา ถึง 16.00 นาฬิกา วิทยาลัยอาชีววังไกลกังวล ก็รองรับในเรื่องหลักสูตรวิชาชีพแขนงต่างๆ อาทิ คหกรรมศาสตร์ ช่างยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตวังไกลกังวล ก็เปิดรับนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอีกด้วย กล่าวโดยสรุป สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้ร่วมกันทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์กล่าวคือ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน อนุบาล มัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับปริญญาตรีทั้งหลักสูตรวิชาการสายสามัญและหลักสูตรวิชาชีพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 50 ล้านบาท ที่บริษัททีไอที จำกัด(มหาชน) ประเทศไทย ทูลเกล้าฯ ถวายเป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น และหลังจากนั้นองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาการเรียนการสอน ที่นับวันจะเจริญรุดหน้า จึงได้ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศลอย่างพร้อมเพรียง นอกจากนี้ ยังพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้โรงเรียน วังไกลกังวล ร่วมกับมูลนิธิ ถ่ายทอดสดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาต่างๆ ในชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาแพร่ภาพทางโทรทัศน์ทั้ง 6 ช่อง นับเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียน ไม่ว่าจะร่ำรวยหรือยากจน ในทุกภูมิภาคของประเทศไทยได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน อีกทั้งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ครูผู้สอน โดยเฉพาะสาขาวิชาภาษาอังกฤษต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนชนบทต่างๆ ที่ห่างไกลการติดต่อสื่อสาร ระหว่างโรงเรียนวังไกลกังวล กับโรงเรียนปลายทางในพื้นที่ต่างๆ จะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Interactive Communication) ในกรณีของการสอบถามปัญหาหรือคำถามต่างๆ โรงเรียนปลายทางเหล่านั้นก็สามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารที่มีอยู่ เช่น โทรศัพท์ และโทรสารได้นอกจากนี้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมยังสามารถให้บริการ การประชุมทางโทรทัศน์ (TV Conference) ระหว่างโรงเรียนปลายทางโดยผ่านทางสถานีรับส่งสัญญาณที่โรงเรียนวังไกลกังวลได้อีกด้วย เช่น ระหว่างโรงเรียนในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดหนองคาย การสื่อสารในลักษณะดังกล่าว

นี้ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ เป็นการโดยเสด็จพระราชกุศลพระมหากรุณาธิคุณ อีกประการหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ก็คือพระราชทานความสนพระราชหฤทัยและพระราชทานคำแนะนำที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาทางวิชาการ นักเรียนและครูอาจารย์ อุปกรณ์การศึกษา และอาคารสถานที่ ตัวอย่างเช่น ในชั้นเรียนหนึ่ง ๆ ซึ่งนักเรียนมากกว่า 40 คน จะมีเครื่องรับโทรทัศน์จำนวน 2 เครื่อง เพื่อใช้กิจกรรมการเรียนการสอนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริ ให้จัดหาเครื่องเล่นวีดิทัศน์ เพิ่มเติมสำหรับแต่ละชั้นเรียนเพื่อใช้บันทึกการสอนวิชาที่ค่อนข้างยาก เช่นวิทยาศาสตร์และภาษาต่างประเทศ สำหรับช่วยนักเรียนที่ไม่สามารถติดตามการเรียนวิชาดังกล่าวได้ กับทั้งพระราชทานคำแนะนำในเรื่องอื่นๆ เช่น การจัดแสงสว่างภายในห้องเรียน การติดต่อเครื่องรับโทรทัศน์ในตำแหน่งที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาแสงสะท้อนบนจอเครื่องรับโทรทัศน์ได้ การจัดทำตารางการเรียนการสอนนั้น ก็มีพระราชกระแสรับสั่ง ให้มูลนิธิจัดส่งตารางสอนและคู่มือครูสอนทางไกลให้แก่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลอย่างทั่วถึง ก่อนเปิดภาคการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนเหล่านี้ นั้นได้มีเวลาจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์การศึกษาต่างๆ ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ โรงเรียนวังไกลกังวลจะเป็นโรงเรียนราษฎร์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อำเภอหัวหิน ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางใต้ 200 กม. โรงเรียนวังไกลกังวลก็ไม่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป หรือโรงเรียนในชนบท ประธานมูลนิธิ คุณขวัญแก้ว วัชโรทัย เป็นผู้จัดการโรงเรียนวังไกลกังวล เป็นเวลา 24 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนสร้างครูที่มีคุณภาพและผู้เชี่ยวชาญในวิชาต่างๆ มาช่วยสอนครั้งหนึ่งของจำนวนครู ที่โรงเรียนวังไกลกังวลทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นครูประจำวิชาที่กระทรวงศึกษาธิการส่งมาช่วยปรับปรุงและพัฒนาจนเป็นโรงเรียนตัวอย่าง ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการและมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จึงเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะทำการออกอากาศ ส่งการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมระบบ Ku-Band ไปสู่โรงเรียนปลายทาง ผลทางด้านจิตใจก็คือ เด็กนักเรียนในชนบทที่โรงเรียนปลายทางรู้ว่าตนได้รับการศึกษาคุณภาพเดียวกันมาตรฐานเดียวกัน ครูคนเดียวกัน เวลาเดียวกัน เช่นเดียวกันนักเรียนโรงเรียนในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำให้มีความภูมิใจที่ได้รับพระราชทาน การศึกษาจากโรงเรียนวังไกลกังวล เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายสภาพห้องเรียนต้นทางมีลักษณะเหมือนห้องเรียนธรรมดา นักเรียนจำนวน 40-50 คน ใช้แสงสว่าง 500 วัตต์ ห้องเรียนที่โรงเรียนวังไกลกังวลใช้ไฟฟ้าฟลูออเรสเซนต์ ธรรมดาโรงเรียนวังไกลกังวลมีห้องแลบทดลองวิชาเคมีและฟิสิกส์ แต่ค้ำหนึ่งถึงโรงเรียนปลายทางที่ยังไม่มีห้องแลบ จึงจัดการเรียนวิทยาศาสตร์ในห้องเรียนที่ออกอากาศ โดยจัดโต๊ะนักเรียนเป็นกลุ่มทดลองแบบโต๊ะ โรงเรียนเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง และสารเคมีตามตารางคู่มือปลายทาง ซึ่งมีคำตอบพร้อม มูลนิธิฯ ได้จัดส่งคู่มือและอุปกรณ์ในการทดลอง และสารเคมีตามตารางคู่มือปลายทาง ซึ่งมีคำอธิบายพร้อมมูลนิธิฯ ได้จัดส่งคู่มือครูไปยังโรงเรียนปลายทางทั้งหมดก่อนเปิดเทอม คือโรงเรียนมัธยม จำนวนประมาณ 3,140 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาอีก 1,500 โรงเรียน เมื่อได้รับคู่มือโรงเรียนปลายทางก็สามารถเตรียมบทเรียนได้ล่วงหน้า นี่ก็คือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติได้ด้วยไม่ใช้ดูโทรทัศน์

เพียงอย่างเดียว และยังสามารถสอบถามมายังครูผู้สอนหรือสนทนากับนักเรียนในห้องเรียนทางโทรศัพท์และโทรสารด้วย ห้องเรียนแต่ละห้องมีกล้องถ่ายโทรทัศน์ 2 เครื่อง แต่เดิมเป็นการฉายภาพโดยจอโปรเจคเตอร์ (Projector) ต่อมามีการนำจอพลาสมา มาเสนอให้การเรียนมีความสะดวกในการรับภาพ และในห้องมีเครื่องโทรสารและโทรศัพท์อย่างละ 1 เครื่อง เครื่องรับโทรทัศน์สำหรับนักเรียนชายและชาวของไวท์บอร์ดข้างละเครื่องโทรทัศน์ 1 เครื่อง สำหรับครูเพื่อตอบสนองตนเองติดตั้งที่ผนัง ตรงข้ามโรงเรียนปลายทาง หรือผู้บริหารที่ศึกษาภาษาต่างประเทศจากโรงเรียนวังไกลกังวล ไม่ว่าจะอังกฤษ จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สามารถติดต่อทางโทรศัพท์และโทรสารไม่เสียค่าใช้จ่ายเพราะบริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) โดยเสด็จพระราชกุศลหมายเลขโทรศัพท์ 4 เลขหมาย การติดต่อกันในลักษณะการประชุมทางทีวี หมายความว่า โรงเรียนปลายทางสามารถพูดมาที่ต้นทางและโรงเรียนปลายทางก็สามารถสนทนากันได้ถึง 4 โรงเรียนพร้อมๆกัน ผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2542 สถานีรับส่งสัญญาณ ที่โรงเรียนวังไกลกังวลได้ขยายเวลาออกอากาศเป็นตลอด 24 ชั่วโมง และในช่วงสุดสัปดาห์ก็เพิ่มรายการพิเศษสำหรับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยในเรื่องคุณภาพของสัญญาณภาพและเสียงที่สามารถรับได้ที่สถานีต่างๆ ทั่วประเทศนั้นก็อาจกล่าวได้ว่ามีความชัดเจนดีมาก นอกจากนั้น สถานียังสามารถส่งสัญญาณไปได้ไกลถึงกรุงเทพมหานคร ตามคำขอพระราชทานความช่วยเหลือ ชุดอุปกรณ์การรับสัญญาณผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยเทคนิคและเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Technical and Economic Junior College No.1) กระทรวงอุตสาหกรรม ประเทศเวียดนาม ยิ่งไปกว่านั้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมา มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกับบริษัทยูไนเต็ด บรอดคาสติ้งคอร์ปอเรชัน จำกัด (ยูบีซี-UBC) ได้ถ่ายทอดสัญญาณรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจำนวน 6 ช่อง สถานีไปยังสมาชิกยูบีซี ทั่วประเทศ 400,000 ราย โดยสามารถรับชมรายการได้ทุกวัน ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งนับได้ว่าเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาของเยาวชน ออกไปอย่างกว้างขวางตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จะอำนวยประโยชน์แก่ปัจเจกบุคคลและประเทศชาติสืบไป จากประสิทธิภาพผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับมัธยมศึกษาตลอดระยะเวลา 7 ปี ผ่านมาใน พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติมอบหมายให้มูลนิธิออกอากาศสด การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับประถมศึกษาให้กับโรงเรียนประถมศึกษา ทั่วไปประเทศ 30,000 โรงเรียน อีก 6 ช่อง ปี พ.ศ.2546 มูลนิธิฯ ดำเนินงานมาเป็นปีที่ 8 ออกอากาศผ่านดาวเทียมทั้งหมด 14 ช่อง ความถี่ Ku Band ระบบดิจิทัล เป็นเองการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ช่องการศึกษาชุมชน และรายการมหาวิทยาลัย 1 ช่อง และรายการนานาชาติ ภาคภาษาต่างประเทศอีก 1 ช่อง การดำเนินงานของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สะท้อนถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงมอบการศึกษาพระราชทานให้แก่ปวงชนโดยไม่มีข้อจำกัดและไม่มีพรมแดน ผู้ที่มีเครื่องรับความถี่ Ku-Band สามารถชมรายการออกอากาศถึง 14 ช่อง จีน (ยูนาน) กัมพูชา ลาว พม่าและเวียดนาม สามารถรับชมได้ทางโทรทัศน์เช่นกัน ทั้ง 5 ประเทศ ต่างก็ได้รับอุปกรณ์การศึกษาทางไกล พระราชทานจาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์การศึกษาทั้ง 15 ช่อง Ku-Band ออกอากาศ UBC ช่อง 81-93 หรือ DLTV 1-14 ส่วนหากใช้ระบบเคเบิลจะได้รับเพียง 7 ช่อง คือ UBC ช่อง 54-60 หากไม่มีเครื่องรับความถี่ Ku-Band ก็สามารถติดตามชมรายการที่ออกอากาศผ่านดาวเทียมได้ทางอินเทอร์เน็ต เว็บเพจของมูลนิธิฯ คือ www.dlf.ac.th สามารถชมได้ถึง 15 ช่อง พร้อมๆกับการออกอากาศจริงผ่านดาวเทียม ในลักษณะการเรียน(Live Broadcast) สามารถเข้าชมเนื้อหาวิชาที่ต้องการได้อีก 1,200 วิชา (On Demand Course) การออกอากาศการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม นับเป็นเทคโนโลยีที่ประหยัดค้ำค่าในการขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งปริมาณและคุณภาพ เด็กนักเรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายรวมไปถึงการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ของมูลนิธิฯ ก็ไม่เสียค่าใช้จ่ายเนื้อหาวิชา

4.2.1 หมายเลขช่องการออกอากาศของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 15 ช่อง คือ

DL Channel81 Channel 81 (CH 81) Channel 82 DLTV(CH82)

DLTV 1 สศทท. 1 (ช่อง 81) DLTV 2 สศทท.2 (ช่อง 82)

รายการประถมศึกษาปีที่ 1 รายการประถมศึกษาปีที่ 2

Channel 83 (CH 83) Channel 84 DLTV (CH 84)

DLTV 3 สศทท. 3 (ช่อง 83) DLTV 2 สศทท.4 (ช่อง 84)

รายการประถมศึกษาปีที่ 3 รายการประถมศึกษาปีที่ 4

Channel 85 (CH 85) Channel 86 DLTV (CH 86)

DLTV 1 สศทท. 5 (ช่อง 85) DLTV 2 สศทท.6 (ช่อง 86)

รายการประถมศึกษาปีที่ 5 รายการประถมศึกษาปีที่ 6

Channel 87 (CH 87) Channel 88 DLTV (CH 88)

DLTV 1 สศทท. 7 (ช่อง 87) DLTV 2 สศทท.8 (ช่อง 88)

รายการประถมศึกษาปีที่ 1 รายการประถมศึกษาปีที่ 2

Channel 89 (CH 89) Channel 90 DLTV (CH 90)

DLTV 1 สศทท. 9 (ช่อง 89) DLTV 2 สศทท.10 (ช่อง 90)

รายการประถมศึกษาปีที่ 3 รายการประถมศึกษาปีที่ 4

Channel 91 (CH 91) Channel 92 DLTV (CH 92)

DLTV 1 สศทท. 11 (ช่อง 91) DLTV 2 สศทท.12 (ช่อง 92)

รายการประถมศึกษาปีที่ 5 รายการประถมศึกษาปีที่ 6

Channel 93 (CH 93) Channel 94 DLTV (CH 94)

DLTV 1 สศทท. 13 (ช่อง 93) DLTV 2 สศทท.14 (ช่อง 94)

รายการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล รายการภาษานานาชาติ

Channel 95 (CH 95) DLTV 1 สศทท. 15 (ช่อง 95)

รายการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

4.3 โครงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดำเนินการดังนี้ (วังไกลกังวล, โรงเรียน. 2540)

1. จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ ให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของหน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในระดับโรงเรียน
3. เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในทุกสังกัด เกิดความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางด้วยความมั่นใจ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์เสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การนิเทศงาน การชี้แจงนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ เป็นระบบการสื่อสารที่เปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูลอย่างรวดเร็ว

2. วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาผ่านดาวเทียม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินการ การจัดการศึกษาผ่านดาวเทียมโดยจัดตั้ง "ศูนย์การศึกษาทางไกลไทยคม" ขึ้นเป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่บริหาร จัดการ และประสานงานเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2540: 212)

1. เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน
2. เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกรับการศึกษานอกโรงเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองได้อย่างอิสระ
3. เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลให้เหมาะสม มีประโยชน์ต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน
4. เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโครงการพระราชดำริ คือ เมื่อปี พ.ศ.2538 ได้มีการจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) สถานีได้มีการออกอากาศทั้งหมด 16 ช่อง ซึ่งช่องที่ 156 ได้เป็นช่องของระดับอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตไกลกังวลได้เป็นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เพื่อออกอากาศเป็นต้นมาจากครู-อาจารย์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 35 วิทยาเขต ได้ไปร่วมกันผลิตที่วังไกลกังวล หลังจากที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ร่วมกันเป็น 9 ราชมงคล ฐานการผลิตได้เปลี่ยนจากที่ไกลกังวล ก็ได้มาผลิตรายการกันที่ 9 ราชมงคลตั้งปัจจุบัน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำเนินรายการและวิทยากร

5.1 คุณลักษณะของผู้ดำเนินรายการ

5.1.1 ความหมายของผู้ดำเนินรายการ

ผู้คนส่วนใหญ่มักจะเรียกผู้ที่ทำหน้าที่พูดหรือกำกับรายการในพิธีการต่างๆ ว่า "โฆษก" จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิดกันมาตลอด เพราะในการจัดพิธีการนั้นเราจะเรียกผู้ดำเนินรายการว่า "พิธีกร" ซึ่งทั้ง 2 คำนี้มีความหมายแตกต่างกัน ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายไว้ว่า

โฆษก คือ ผู้ประกาศ ผู้โฆษณา เช่น โฆษกสถานีวิทยุ หรือผู้แถลงข่าวแทน เช่น โฆษกรัฐบาล

พิธีกร คือ ผู้ดำเนินการในพิธี หรือ ผู้ดำเนินรายการ

พิธีกร คือ บุคคลที่รับผิดชอบด้านพิธีกร มีหน้าที่ดำเนินรายการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้ว พิธีกร มาจากรากศัพท์ วิช+กร เป็นคำสมาส แปลว่า ผู้กระทำพิธีโฆษก มาจากรากศัพท์ โฆษ+ก แปลว่า เสียงดังกึกก้อง ก มาจาก ณ ปัจจัยในกริยาภิกตฺแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคล โฆษ+ก จึงเป็นบุคคลที่พูดอย่างเดียว คำว่า "พิธีกร" เริ่มใช้ทางสถานีไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม คำว่า "ผู้ดำเนินรายการ" เริ่มใช้ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7

5.1.2 บุคลิกภาพ

พิธีกรจึงต้องใส่ใจกับการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพของตนอยู่เสมอ เพราะบุคลิกภาพที่ดีย่อมสามารถดึงดูดใจ ให้ผู้ฟังผู้ชมติดตามเรื่องราวหรือรายการที่พิธีกรกำลังดำเนินการได้ เป็นอันดับแรกบุคลิกภาพมิใช่เป็นเรื่องของร่างกายภายนอกเท่านั้น หากแต่หมายความถึง ทุกส่วนทุกสิ่งที่ยรวมตัวตนของมนุษย์ นั่นคือร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สติปัญญาของบุคคลนั้นๆ

ในส่วนของบุคลิกภาพ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน เพื่อสะดวกแก่การศึกษา ดังนี้

ด้านร่างกาย หมายถึง รูปร่างและหน้าตา ทั้งนี้ เนื่องจากพิธีกรต้องพูดโดยให้ผู้ฟังได้เห็นหน้าเห็นตาไปพร้อมขณะที่พูด ดังนั้น รูปร่างหน้าตาจึงนับเป็นประตูแรกในการเปิดใจผู้ฟัง แต่ไม่ได้หมายความว่าพิธีกรต้องเป็นคนสวยหรือคนหล่อ ยกเว้น พิธีกรทางรายการโทรทัศน์ หรือพิธีกรบางรายการที่เน้นด้านรูปร่างหน้าตา เช่น พิธีกรการประกวดนางงาม เป็นต้น หากเราไม่สามารถเป็นได้อย่างที่ต้องการที่จะเป็นก็ขอให้คนหน้าตาสะอาดสดชื่น ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นนิจเป็นมิตรกับทุกคนพิธีกรต้องรักษาสุขภาพให้แข็งแรงอยู่เสมอ ตั้งแต่เส้นผม ผิวหนัง เล็บ ความสะอาดของร่างกายก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนัก ผมนสะอาดหรือไม่เป็นรังแค กลิ่นกายต้องสะอาด กลิ่นปากต้องสะอาด เล็บมือ เล็บเท้าต้องดูแลให้เรียบร้อย พยายามอย่าให้เป็นหวัดบ่อย เพราะโรคนี้เป็นอุปสรรคต่อหน้าที่ของพิธีกรเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องใช้เสียงเป็นปัจจัยสำคัญ พิธีกรที่พูดไปกระแอมไป ไอไป หรือพูดๆไป เสียงขาดเป็นช่วงๆ หรือเสียงแหบแห้ง ล้วนมีผลต่อบุคลิกภาพเป็นอย่างยิ่ง ส่วนสำคัญอีกประเด็นหนึ่ง คือ พิธีกรต้องมียารมณดี สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาพมั่นคงได้ทุกสถานการณ์

วิธีการเสริมสร้างบุคลิกภาพด้านร่างกายที่ผู้เขียนใช้กับตนเองมาตลอด และได้ผลดี มีดังนี้

1. รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ เลี่ยงการดื่มน้ำเย็นจัด ดื่มน้ำอุ่นเป็นประจำหรือไม่ก็ ดื่มน้ำไม่เย็น เลี่ยงการดื่มน้ำเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ วิธีนี้จะช่วยถนอมรักษาสุขภาพของน้ำเสียงให้มีความคงเส้นคงวาไม่แหบแห้ง
2. หมั่นออกกำลังกายเป็นกิจ โดยเน้นการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย และความพร้อมของร่างกาย
3. นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ โดยเฉพาะก่อนวันที่จะต้องทำหน้าที่พิธีกรรายการสำคัญๆ
4. รักษาอารมณ์ให้ดีอยู่เสมอ โดยการจัดช่วงเวลาสำหรับชีวิตแต่ละวันปล่อยพักอารมณ์ ด้วยการฟังเพลงเบาๆ แล้วปล่อยใจสบายๆ เวลาที่จะเป็นช่วงตื่นนอนตอนเช้าประมาณ 15 นาที และก่อนนอนประมาณ 15 นาที แล้วก็ปล่อยให้ร่างกายหลับไปในเสียงเพลง ทำเช่นนี้เรื่อยๆ สม่่าเสมอ จะเกิดการทับทวิของการเป็นผู้ที่มีอารมณ์ดีได้อย่างน่าประหลาดใจ
5. ศึกษาวิธีการแต่งหน้า แต่งผม เพื่อใช้ในการดึงดูดจุดเด่น และเสริมจุดด้อยของตนเอง เพราะโบราณก็บอกไว้ว่า "ไก่องามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง" ท่านคงเคยชมพิธีกรบางรายการ ที่มีรูปร่างอ้วนกลมแถมเตี้ย หน้าตาก็ใช้ว่าจะโดดเด่น แต่เธอก็สามารถดึงดูดจุดเด่นของรูปร่าง และหน้าตา ออกมาสู่สายตาประชาชนได้ด้วยศิลปะการแต่งหน้าแต่งผม บวกกับลีลาการพูดที่ฟังสนุกสนานเป็นกันเองจนเป็นที่ยอมรับ เช่น คุณสุริวิภา กุลตั้งวัฒนา พิธีกรรายการสมาคมชมดาว เป็นต้น

ด้านการแต่งกาย

ด้านการแต่งกาย หมายรวมถึง เสื้อผ้า หน้า ทรงผม เครื่องประดับจนกระทั่งถุง รองเท้า การแต่งกายเป็นภาพลักษณ์แรกที่คนจะใช้ตัดสินว่าบุคคลผู้นั้นมาจากสังคมระดับใด มีรสนิยมแบบไหน คนบางคนเป็นคนธรรมดาๆ แต่การแต่งกายของเขาทำให้ดูมีสง่าราศรีขึ้นมา สร้างความน่าเลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น แต่บางคนเป็นผู้มีทั้งการศึกษาและอยู่ในแวดวงระดับสังคมชั้นสูง แต่การแต่งเนื้อแต่งตัวกลับไม่ส่งเสริมคุณค่าเหล่านั้นเลย หรือบางคนก็ประดับตกแต่งเสียจนหาจุดเด่นไม่ได้ ดูเปื้อนเปรอะเลอะเทอะไปหมด เราควรจะแต่งกายอย่างไร ที่จะเป็นการเสริมบุคลิกภาพในฐานะที่เป็นพิธีกร ขอแนะนำว่ายึดหลักความพอดี อาจมีคำถามต่ออีกว่า แล้วอย่างไรจึงเรียกว่าพอดี ขอให้ท่านวางแผนว่าลักษณะงาน ลักษณะสถานที่ และรูปแบบของการจัดงานที่จะต้องไปพูดเป็นแบบไร เช่น เป็นพิธีกรงานแต่งงานก็ควรจะคาดคะเนให้ได้ว่า เจ้าบ่าวเจ้าสาวแต่งตัวแบบไหน พิธีกรก็ไม่ควรแต่งล้ำหน้าคู่บ่าวสาว ไม่ว่าจะป็นรูปแบบหรือสีสนของเสื้อผ้า ถ้าการเป็นงานที่เป็นทางการสุภาพสตรีก็ควรจะสวมกระโปรงเป็นหลักไว้ก่อน เพราะกระโปรงสามารถไปในงาน เป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้ เหล่านั้นเป็นต้น

การดูแลตนเองด้านการแต่งกายสำหรับพิธีกร ขอแนะนำเป็นแนวทางไว้ดังนี้

1. หมั่นสังเกตการณ์แต่งกายของผู้คนรอบข้าง ในงานสังคมต่างๆ รวมทั้งสังเกตการณ์แต่งกายของพิธีกรตามรายการต่างๆ ทางโทรทัศน์ แล้วนำประยุกต์ใช้กับตัวเรา โดยยึดหลักความเหมาะสมกับตนเองทั้งด้านวัย และสถานการณ์ ทั้งนี้ควรคำนึงถึงหลักประหยัดไว้ได้ก็จะเป็นการดี
2. ศึกษาหาความรู้ด้านการแต่งกายจากหนังสือแม็กกาซีนต่างๆ
3. ควรจัดหาเครื่องแต่งกายที่สามารถประยุกต์ปรับแต่งให้สามารถเข้ากับงานหลายๆ ลักษณะ เพราะจะช่วยให้สิ้นเปลืองน้อยลง โดยเฉพาะพิธีกรที่ไม่มีผู้สนับสนุนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย หมายความว่ามันถูกเชิญไปพูดหรือได้รับมอบหมายให้พูดทุกอย่างต้องจัดหาเอง เสื้อผ้าจึงต้องพยายามเป็นแบบอเนกประสงค์ สีควรเป็นแบบเรียบๆ สีออกดำ หรือน้ำเงินจะช่วยทำให้ปรับเข้ากับเสื้อผ้าสีอื่นๆ ได้ง่าย รองเท้าก็ควรเป็นแบบหุ้มส้นสีออกดำ หรือน้ำตาลเข้มจะดีที่สุดเพราะจะเข้ากับเสื้อผ้าทุกสี
4. พิธีกร ไม่ควรประดับเครื่องประดับมากมายเต็มเนื้อเต็มตัว เพราะจะทำให้จุดสนใจของผู้ฟังหรือผู้ชมไปอยู่ที่เครื่องประดับมากกว่าสาระและสีลาการพูด ตรงนี้จะเป็นการจุดดึงบุคลิกภาพและความสำเร็จของการพูดไปอย่างน่าเสียดาย

พฤติกรรมที่แสดงออก หมายถึง พฤติกรรมต่างๆ ที่ประมวลจากพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำหน้าที่พิธีกร ซึ่งขอแยกออกเป็น 3 ประการใหญ่ๆ ดังนี้

1. การใช้กิริยาท่าทาง ซึ่งรวมถึงการยืน การเดิน การนั่ง การทรงตัว การใช้สีหน้า การใช้สายตา การใช้ท่าทางการประกอบกรพูด พิธีกรต้องตระหนักเสมอว่า พิธีกรคือจุดเด่นของงาน เพราะฉะนั้นทุกสายตาคงจะจ้องมาที่ตัวท่าน การเคลื่อนไหวของท่านทุก ๆ อิริยาบถจะมีความสำเร็จในการพูดของท่าน
2. การใช้ภาษา การพูดจาชัดถ้อยชัดคำถูกต้องตามหลักอักขระวิธี เหมาะกับสถานการณ์ และวัฒนธรรมองค์กรนั้น จะช่วยเสริมสร้างการพูดของท่านได้อย่างดี ถึงแม้ว่าท่านอาจจะไม่ใช่ผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาสวยหล่อจนสะดุดตา
3. การใช้น้ำเสียง เรื่องของเสียงจะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของพิธีกร เพราะพิธีกรมิใช่เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่อ่าน หรือประกาศเท่านั้น การรู้จักใช้น้ำเสียงเหมาะกับจังหวะการพูด สอดคล้องกับเรื่องราวที่จะพูดจะช่วยผลักดันอารมณ์ของผู้ชมให้คล้อยตามได้อย่างดี และจะทำให้พิธีกรสามารถคุมบรรยากาศของงานได้โดยสิ้นเชิง

วิจิตร อวาระกุล (2545) กล่าวว่า บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงได้ พัฒนาได้ สร้างเสริมได้ แก้ไขปรับปรุงได้ เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณสมบัติและคุณภาพของบุคคลได้สูงยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้ รวมทั้งมีความสามารถเหมาะสมกับสถานะตำแหน่งหน้าที่การงานและวิชาชีพได้ โดยใช้เทคนิค หลักการวิธีการความรู้ในการพัฒนาบุคลิกภาพไปพัฒนาตนเอง เพื่อที่จะได้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

มีนา เฟิงเจริญ (2554: 2) กล่าวว่า เนื่องจากในงานพิธีการต่างๆนั้น ผู้มาร่วมประกอบพิธีทุกคนจะมุ่งความสนใจไปที่ จุดเดียวกัน คือ พิธีการ เพราะต้องการพิธีการจะเริ่มอย่างไร จะดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนอย่างไร จะจบอย่างไร ดังนั้นพิธีกรจึงเป็นจุดเด่นของพิธีการนั้นๆ ดังนั้นบุคลิกภาพของผู้ดำเนินรายการต้องเบิกบานแจ่มใส แต่งกายเรียบร้อยสุภาพ ถูกกาลเทศะ อากัปกริยากระตือรือร้น แต่ไม่ลุกลี้ลุกลนใบหน้าเบิกบานแจ่มใส มองผู้อื่นอย่างเป็นมิตร มีท่าทีโอภาปราศรัยและต้อนรับขับสู้ มีความทรงจำดี คุณลักษณะที่ดีของพิธีกรมีดังต่อไปนี้

ลักษณะด้านการพูด

- มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพูด
- การพูดเชื่อมโยง ไม่พูดหัวงง สั้นๆ เกินไปหรือไม่มีขยะถ้อยคำมากเกินไป
- ไม่พูดมากเกินไป น้อยเกินไป ไม่พูดกวน
- ไม่พูดด้วยท่าทีเคร่งเครียดเป็นทางการเกินไป
- บางโอกาส บางงาน อาจมีลูกเล่นหรือมุขตลกประกอบ
- ไม่พูดพล่าม หรือเพ้อเจ้อเกินไป
- ไม่มีลักษณะเป็นการอ่านข้อความมากกว่าการพูด

ด้านปฏิภาณไหวพริบ และด้านจิตใจ

- มีปฏิภาณไหวพริบและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- ปรับตัวได้ตามสถานการณ์
- จิตใจสุขุมเยือกเย็น
- ควบคุมอารมณ์ได้ดี หรือมีสมาธิ

เทคนิคการใช้ภาษา

ความจริงเรื่องการใช้ภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่ถูกกำหนดโดยหลักเกณฑ์และระเบียบวิธีใช้อยู่แล้วตามลักษณะของการใช้ แต่เราจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงวิธี ซึ่งจะทำให้เราสามารถใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมทั้งกับบุคคล สถานที่ และเวลาโดยเฉพาะผู้ทำหน้าที่พิธีกร ทั้งนี้ โดยหมายรวมถึงภาษาพูดและภาษาท่าทาง

ภาษาที่จะต้องจะใช้จะแบ่งออกเป็นดังนี้

- 1) คำราชาศัพท์
- 2) ภาษาทางราชการ
- 3) ตัวย่อต่างๆ
- 4) ชื่อเฉพาะ
- 5) ศัพท์เทคนิคเฉพาะทาง
- 6) ภาษาแสลงต่างๆ

ในที่นี้จะไม่อธิบายละเอียดว่า ภาษาประเภทที่กล่าวถึงแต่ละประเภทมีวิธีการใช้อย่างไร แต่จะขอแนะนำวิธีการที่จะส่งเสริมให้ท่านในฐานะพิธีกรได้พัฒนาการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง สิ่งหนึ่งท่านจะต้องคำนึงถึงเสมอก็คือผู้ฟังหรือผู้ชม มักจะคาดหวังว่าท่านคือผู้รอบรู้ในการพูดและเป็นแม่แบบของการพูด มิฉะนั้นท่านคงจะไม่ได้รับมอบหมายให้เป็นพิธีกร ซึ่งการสร้างภาพลักษณ์ของตนเองในการใช้ภาษามีวิธีการดังนี้

1) จะต้องมีพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ฉบับปัจจุบันที่สุด และพจนานุกรมภาษาอังกฤษ (Dictionary) ประจำโต๊ะทำงานและที่บ้านเพื่อพร้อมที่จะค้นคว้า เมื่อมีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน หรือความหมายของคำ

2) จะต้องมีหนังสือเกี่ยวกับการใช้ราชาศัพท์ การอ่านคำย่อ การอ่านชื่อเฉพาะต่างๆ ไว้ประกอบการค้นคว้า

3) ต้องเป็นคนทันสมัยเสมอ นั่นคือ ต้องรู้ความเคลื่อนไหวของโลก ของสังคมว่าขณะนี้ มีอะไรเกิดขึ้น เมื่อโลกเปลี่ยนไป วิชาการของภาษาก็จะเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น ภาษาของวัยรุ่นก็จะมีศัพท์แปลกเพิ่มมากขึ้น เมื่อไปดูกับคนกลุ่มใดก็ได้จะหยิบมาใช้เป็นสีสันในการพูดได้

โดยสรุป ผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร คือ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการพูด และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นอย่างดี กล่าวคือ ผู้ดำเนินรายการหรือพิธีกร จำเป็นต้องมีบุคลิกภาพ มาเป็นอันดับแรกเช่น การพูด การยืน การนั่ง เดิน หรือพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นต้น และอีกประการหนึ่งคือ ความรู้ความสามารถ หมายถึงความรู้ที่จะพูดเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ที่เราจะพูดให้ได้ตามลำดับขั้นตอนที่วางไว้และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าควบคุมเวลาให้ไปตามที่กำหนด

5.2 คุณลักษณะของวิทยากร

5.2.1 ความหมาย

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 9) ได้ให้ความหมายของวิทยากรไว้ว่า วิทยากร คือ บุคคลที่มีความรู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอด ให้ข้อมูล หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือสร้างเสริมความเข้าใจหรือเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ให้กับผู้เป็นสมาชิกในโครงการฝึกอบรม จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนด

สมชาติ กิจยรรยง (2542: 11) กล่าวว่า วิทยากร (Trainer) หมายถึง บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนการพูดหรือนำเสนอและใช้เทคนิคต่างๆ ในเรื่องนั้นๆ ในการถ่ายทอดอันจะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมให้เกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) เจตคติ (Attitude) ความสามารถ (Skill) จนสามารถทำให้ผู้รับการอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

5.2.2 คุณลักษณะในด้านความรู้

วิทยาการ คือ การถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมควบคู่ไปกับบทบาทหน้าที่ด้านอื่นๆ การที่จะทำหน้าที่ด้านนี้ได้ดี จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพด้านความรู้ด้วย ไพรัดน์ เดชะรินทร์ (2525: 132) ให้ความเห็นว่า ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นวิทยาการได้ดี ต้องมีคุณสมบัติหลายด้าน แต่คุณสมบัติที่ต้องคำนึงถึงก่อนอื่น คือคุณสมบัติในด้านความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ทองฟู ศิริวงค์ (2536: 69) ที่เห็นว่า การฝึกอบรมจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น วิทยาการจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ฉะนั้นความรู้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับวิทยาการขอข่วยความรู้ที่จำเป็นต่อวิทยากรนั้น วิทยาการจำเป็นต้องรู้ในรายละเอียดในหัวข้อที่ได้รับผิดชอบทั้งหลักการทฤษฎีต่างๆ ในเรื่องที่จะสอนและสามารถดัดแปลงวิธีการฝึกอบรมให้ตรงกับวัตถุประสงค์ เช่น ถ้าเน้นความรู้ในรายละเอียดของวิชาหนึ่งๆ ก็ไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์มาก แต่ถ้าเน้นด้านความสามารถหรือความชำนาญให้เน้นเรื่องการทำงานอยู่เป็นประจำ วิจิตร อาวะกุล (2537: 120,127) ที่ให้ความเห็นว่าวิทยาการต้องรู้แจ้งเห็นจริงในวิชาที่ตนสอน มีประสบการณ์ มากพอ ไม่สอนเฉพาะแต่เพียงทฤษฎี จะต้องเคยนำไปใช้ปฏิบัติและเกิดประโยชน์ได้ เพราะผู้เข้ารับการอบรมมีประสบการณ์ และต้องนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตของการปฏิบัติงานนอกจากวิชาที่ตนเองสอนแล้ว (ทองฟู ศิริวงค์. 2536: 66; วิจิตร อาวะกุล. 2537: 120, 127; สมชาติ กิจจรรง. 2539: 16) ยังมีความเห็นตรงกันว่า วิทยาการต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ เรื่องบทบาทของวิทยาการ เรื่องเทคนิคในการฝึกอบรม เรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมในจิตใจ เรื่องกลุ่มสัมพันธ์ รวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

5.2.3 คุณลักษณะในด้านความสามารถ

ความสามารถของวิทยาการเป็นผลจากการนำความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานวิทยาการที่มีคุณภาพต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำในการอบรม (วิจิตร อาวะกุล. 2537: 127) สามารถนำประสบการณ์ของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสอน สามารถสาธิตอธิบาย บรรยาย สามารถใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ (เป็รื่อง กุ่มท. 2521: 39) สามารถทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย สามารถฟังและเชื่อมโยงความเห็นของแต่ละบุคคล ปรับถ้อยคำ สำนวนกระตุ้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น และการระดมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นที่ตรงประเด็น สามารถนำอภิปรายให้บรรลุถึงข้อยุติที่มีหลักเกณฑ์เป็นที่ยอมรับ (ทองฟู ศิริวงค์. 2536: 66) สามารถจดจำเนื้อหาได้ นอกจากนี้วิทยาการต้องสามารถเรียบเรียงคำพูดเป็นภาษาพูดได้อย่างเหมาะสม

5.2.4 หน้าที่ของวิทยาการ

สมชาติ กิจจรรง (2542: 57) กล่าวโดยสรุปหน้าที่ของวิทยาการอีกมุมหนึ่งคือ

1. เตรียมตัวมาพร้อม คือ เตรียมตัว เตรียมกายและใจ เตรียมเอกสาร เนื้อหาสาระ สื่อ การอบรม
2. ซักซ้อมมาดี ต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานพอสมควร มีประวัติและผลการทำงานดี เพื่อจะได้สามารถประยุกต์ทฤษฎีกับการปฏิบัติเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี

3. ท่าที่สง่างาม บุคลิกลักษณะควรเป็นผู้ที่มีลักษณะที่สามารถโน้มน้าวนำความเชื่อถือจากผู้อื่นได้ พูดจาจะฉานเข้าใจง่าย และแสดงความเชื่อในสิ่งที่ตนพูด

4. ใช้วาจาให้เหมาะสม สามารถที่จะทำงานร่วมกับคนอื่นได้อย่างดี เพราะงานฝึกอบรมต้องเกี่ยวข้องกับคนเป็นจำนวนมาก วิทยากรจึงใช้คำพูดที่ฟังสบายหูดูสบายตาและพาใจแก่ผู้เข้าอบรม

5. เริ่มต้นให้โน้มน้าว คือ มีเทคนิคการจูงใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการรู้จักโน้มน้าวผู้ฟังการอบรมในการเริ่มต้น ด้วยคำกลอน บทกวี คำคม หรือคารมณต่าง ๆ เป็นต้น

6. เสนอเรื่องราวให้กระชับ โดยการให้ความรู้แก่ผู้ฟัง หรือผู้เข้าร่วมการอบรมโดยเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ไม่เยิ่นเย้อ ให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ฟัง

7. ตาจับที่ผู้อบรม ในเรื่องผู้อ่านสามารถศึกษาได้ในบทบาทที่ว่าด้วยเรื่องบุคลิกภาพที่ดี จะช่วยเพิ่มสีสันได้อย่างไร คือ เวลาให้วิชาการสายตาของวิทยากร ผู้ถ่ายทอดจะต้องมองผู้ฟังหรือผู้เข้ารับการอบรมให้ทั่วถึง

8. ผสมผสานงานเทคนิคใหม่ คือใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสาน คือ เทคนิคที่ยืดวิทยากรเป็นศูนย์กลาง เทคนิคที่ยึดตัวผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลาง เทคนิคเน้นบทบาทเฉพาะบุคคล และเทคนิคใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

9. ใช้เวลาให้พอครบ คือ ให้ใช้เวลาพอดีและสอดคล้องกับเนื้อหาที่มีอยู่ ไม่ควรใช้เวลาเกินเลยไปกว่า 30 นาที ของการใช้วิชาการหรือฝึกอบรมแต่ละครั้ง ยกเว้น ถ้าภาระกิจของผู้เข้ารับการอบรมยังไม่จบสิ้น

10. สรุปจบประทับใจ หลักการสรุปจบมีแนวทางคือ มีความหมายชัดเจน ไม่เลือนลอยสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง หัวข้อเรื่องกระชับรัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ และเข้าประเด็นสู่จุดสรุปลงท้าย

5.2.5 ความรับผิดชอบของวิทยากร

สมชาติ กิจยรรยง (2542: 58) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของวิทยากรที่ดีว่าจะมี 3 ประการหลักๆคือ

1. ความรับผิดชอบในเนื้อหา คือต้องให้เนื้อหาที่มีประโยชน์ สามารถไปใช้ปฏิบัติได้ผลจริงและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟัง หรือหน่วยงานของผู้ฟัง

2. ความรับผิดชอบในการทำงาน คือ ต้องปฏิบัติงานเต็มที่ มาตรฐานเวลา ให้เวลาตามที่ได้รับมอบหมายเต็มที่ เอาใจใส่ผู้ฟัง และตั้งใจถ่ายทอดให้เกิดผลตามที่มุ่งหมาย

3. ความรับผิดชอบในผลการทำงาน คือ ต้องติดตามผลการทำงานและพยายามปรับปรุงเนื้อหาและรูปแบบการถ่ายทอดให้เกิดผลต่อเนื่องอย่างแท้จริง ผู้เขียนให้รายละเอียดเพิ่มเติมในประเด็นนี้คือ

3.1 มุ่งผลประโยชน์เข้ารับการอบรม

3.2 ไม่ก้าวล้ำในเนื้อหาวิชาอื่น

3.3 ไม่โจมตีหน่วยงานอื่น หรือบุคคลอื่น

3.4 ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

3.5 รับผิดชอบในการพูด การสื่อสารของตน

5.2.6 เทคนิคการเป็นพิธีกร

วิทยากรควรมีทักษะต่างๆ ดังนี้ (สมคิด อิศระวัฒน์. 2542: 97) การใช้วาจาจากิริยาท่าทาง เพื่อส่งเสริมบุคลิกในการสอน

1. การนำเข้าสู่บทเรียน
2. การสรุปบทเรียน
3. การเปลี่ยนแปลงความสนใจ
4. การอธิบายและยกตัวอย่าง
5. การเสริมกำลังใจ
6. การบรรยาย
7. การสาธิต
8. การใช้คำถาม
9. การใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์

5.2.7 เทคนิคการเป็นพิธีกร

สมชาติ กิจยรรยง (2542: 72) ได้สรุปบุคลิกที่ดีของวิทยากร ไว้ดังนี้
 รูปร่างดี ๆ ได้แก่ ทรงผม ใบหน้า การยืน เดิน

1. แต่งกายดี	ได้แก่	สะอาด เรียบร้อย
2. กิริยาท่าทางดี	ได้แก่	มีศิลปะในการแสดงออก
3. วาจาดี	ได้แก่	การนำเสนอ ใช้สื่อ-สื่อสารที่ดี
4. อารมณ์ดี	ได้แก่	ยิ้มแย้ม ควบคุมอารมณ์กันเอง
5. มนุษย์สัมพันธ์ดี	ได้แก่	ปรับตัวดี อารมณ์ขัน
6. จิตใจดี	ได้แก่	ให้คำแนะนำ ปรีกษา ไม่หวงวิชา
7. ความรู้ดี	ได้แก่	ถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ
8. หลักการดี	ได้แก่	มีเหตุผล ใช้หลักวิชา
9. อุดหนุนดี	ได้แก่	การอดทนต่อพฤติกรรมของคน

5.2.8 องค์ประกอบที่ทำให้วิทยากรประสบความสำเร็จ

สมชาติ กิจยรรยง (2542: 38-45) ได้กล่าวถึงวิทยากรที่ประสบความสำเร็จไว้ดังนี้ คือ

1. บุคลิกภาพ อันได้แก่ รูปร่างดี การแต่งกายดี กิริยาท่าทางดี และจิตใจดี
2. ความสามารถ คือ มีความสามารถในการใช้สื่อโสตทัศนูปกรณ์และการพูดหรือสื่อสารที่ดี
3. ความรอบรู้ คือ รอบรู้ในเนื้อหาที่จะสอน และรอบรู้ในเนื้อหาอื่นๆ เนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องที่เราจะพูดหรือบรรยายนั่นเอง

โดยสรุป วิทยาการ คือ เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และทักษะรวมถึง มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นบุคคลที่ถ่ายทอดความรู้ ด้วยเทคนิคต่างๆ เพื่อสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจและเพิ่มทักษะจนถึงสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้ชม หรือผู้ที่เข้ารับการอบรมไปตามวัตถุประสงค์ได้อีกทางหนึ่งคือ วิทยาการต้องรู้สึก รู้จริง ในเรื่องนั้นๆ และรู้เทคนิควิธีการ การใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ประกอบการสาธิตหรือนำเสนอ เรียงลำดับความสำคัญของเรื่องที่จะนำเสนอตามลำดับขั้นตอนและควบคุมเวลาให้พอดีกับการนำเสนอหรือการสาธิต

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 การใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิชาญ ธีระสืบสกุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนารายการชีวิตทัศน เรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลนอ่าวคังกระเบน สำหรับชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคังกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผลปรากฏว่า คุณภาพของรายการชีวิตทัศนจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านสื่ออยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพเป็น 88.95/89.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

เสถียร ไชยพัฒน์ นพเวช (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารายการชีวิตทัศนศึกษาด้วยตนเอง เพื่อความรู้และการดูแลสุขภาพทั่วไปสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 ผลวิจัยปรากฏว่า รายการชีวิตทัศนศึกษาด้วยตนเอง เรื่องความรู้และการดูแลสุขภาพทั่วไปสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน มีประสิทธิภาพ 86.33/89.33 เป็นไปตามเกณฑ์

สมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาบทเรียนชีวิตทัศนศึกษาด้วยตนเอง ชุดแสงเพื่อการถ่ายภาพระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ผลวิจัยปรากฏว่า ได้บทเรียนชีวิตทัศนด้วยตนเอง ที่มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีคุณภาพในระดับดีมาก และมีประสิทธิภาพเป็น 93.08/93.04 ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

แสนฤทธิ์ ชุณหัตถ์บุญ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาบทเรียนชีวิตทัศนด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการถ่ายทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าว สำหรับนิสิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสื่อสาร การศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคือ 90/90 ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนชีวิตทัศนด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการถ่ายทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าว มีประสิทธิภาพ 94.98/94.36 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อังคาร เพชรสังข์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาบทเรียนชีวิตทัศนด้วยตนเอง เรื่องวัสดุกราฟิกสำหรับนิสิตปริญญาตรี ทางการศึกษา ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 85/85 ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพของบทเรียนชีวิตทัศนด้วยตนเอง เรื่องวัสดุกราฟิก จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาและสื่อการสอน มีคุณภาพระดับดีมากทั้งด้านสื่อการสอนและด้านเนื้อหา และมีประสิทธิภาพเป็น 90.33/89.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยในประเทศจะเห็นได้ว่า การนำสื่อที่อยู่ในรูปแบบวีดิทัศน์ มาใช้ในทางการศึกษา ใช้ในการฝึกอบรม เพราะสื่อวีดิทัศน์สามารถอธิบายรายละเอียดและขั้นตอน ได้เป็นอย่างดีและสามารถดูซ้ำๆ ตามเวลาและโอกาสตามผู้เรียนสะดวกและเหมาะสม จึงทำให้สื่อวีดิทัศน์เป็นสื่อที่นำมาใช้ในงานวิจัยทำให้ผู้เรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นตามเกณฑ์ ที่กำหนด

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์ในประเทศมีดังนี้

เบอร์ก (Burke. 1971: XII) ได้ทำการทดลองและสังเกตการณ์การเรียนการสอน โดยใช้ โทรทัศน์ พบว่า คุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ดีกว่าการสอนปกติ

ฮิลเลียต (Hilliard. 1978: 4-6) พบว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นอย่างมากเป็นสถานที่ให้ การศึกษาแก่สังคม เป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ช่วยให้การขยายตัวทางวัฒนธรรม และโรงเรียนที่มีไม่ มีขีดจำกัด เป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการเรียนการสอนในโรงเรียน อีกทั้งทางด้านธุรกิจและ อุตสาหกรรม โทรทัศน์ยังมีส่วนประชาสัมพันธ์ก่อนให้เกิดการขยายตัวในการซื้อขาย

โฮล์ม (Holmes. 1960: 54) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนทางโทรทัศน์กับการเรียนรู้ ในชั้นเรียน ผลการวิจัยพบว่า 90% ของนักเรียนที่เรียนทางโทรทัศน์กับนักเรียน ในชั้นเรียนธรรมดา มีผลการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน การสอนทางโทรทัศน์ได้ผลดีทางวิทยาศาสตร์ การสอนแบบเดิม ได้ผลดีกับวิชาภาษาอังกฤษ เด็กที่มีสติปัญญาปานกลางและต่ำ ชอบเรียนทางโทรทัศน์ จึงสรุปได้ว่า สามารถนำโทรทัศน์มาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความสามารถได้

กุกตาฟส์สัน (Gustavsson. 1982: 59-52) ได้ทดลองใช้วีดิทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาใน ประเทศสวีเดน (Sodertalje Vocational School) ผลการทดลองปรากฏดังนี้

1. โทรทัศน์เป็นมิติใหม่ที่จะเป็นสื่อได้อย่างดีในการให้ความรู้
2. นักเรียนสนใจ และประหยัดเวลาในการสอน เพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการรับรู้แก่นักเรียนถึง 25-30%
3. สามารถแสดงเทคนิคต่างๆได้อย่างชัดเจน
4. ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น

โดยสรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวีดิทัศน์ในต่างประเทศ คือสื่อที่อยู่ใน รูปแบบวีดิทัศน์ ที่ให้เห็นถึงภาพ และเสียง นำไปใช้กับการเรียนการสอน โดยผ่านทางโทรทัศน์ นับว่าเป็นการเรียนที่ประหยัดเวลา และมีรายละเอียดของเนื้อหาที่ชัดเจน ช่วยครูผู้สอน และเพิ่ม ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเหมาะกับการนำวีดิทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนและฝึกอบรมได้ เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 589 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ใหม่ที่ต้องทำหน้าที่สอนในรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จาก 7 คณะ จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. วีดิทัศน์เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. แบบประเมินคุณภาพวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักการและแนวคิดหาขั้นตอนและกระบวนการในการผลิตวีดิทัศน์ดังเช่นของ นิพนธ์ สุขปรິดี (2528: 76-78) เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.1.2 กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมาย วิเคราะห์เนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีหัวข้อย่อยดังต่อไปนี้

1. การเขียนใบสมัคร
2. การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ
3. การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน
4. การกำหนดสื่อประกอบการสอน
5. การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ
6. การเตรียมพร้อมด้านบุคลากรภาพ
7. การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ
8. การถ่ายทำ

3.1.3 รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อเรื่อง ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการ และขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และกระบวนการ การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.1.4 นำเนื้อหาที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาเขียนบทวิทยุทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.1.5 นำบทวิทยุทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ที่เขียนขึ้นเสร็จแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนและกระบวนการที่นำมาจัดทำเป็นวิทยุทัศน์ และนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยได้ดำเนินการแก้ไข ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญให้ตัดเนื้อหาด้านความเป็นมาของการศึกษาทางไกลและกระบวนการผลิตออกเพราะไม่สอดคล้องกับเรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร โดยให้มีเนื้อหาเพียง 2 เรื่อง เท่านั้น คือ ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รวมถึงได้แก้ไขภาษาที่ใช้ในการเขียน

3.1.6 นำบทวิทยุทัศน์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทำการถ่ายทำวิทยุทัศน์ตามบทวิทยุทัศน์แล้วลำดับภาพ ตัดต่อและบันทึกเสียงตามกระบวนการจนเสร็จสมบูรณ์

3.1.7 นำวิทยุทัศน์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแก้ไข โดยได้ดำเนินการแก้ไข ดังนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ให้ปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอโดยให้มีพิธีกรดำเนินเรื่องเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับวิทยุทัศน์มากขึ้น และแบ่งวิทยุทัศน์ออกเป็นเรื่อง ๆ ทำเป็นเมนูเพื่อให้สะดวกกับการชมตามความต้องการของผู้ชม

3.1.8 หลังจากได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะและจึงได้นำสื่อวิทยุทัศน์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาทำการประเมินสื่อ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพวิทยุทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.1.9 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย พบว่า สื่อวิทยุทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านเนื้อหาที่ 4.62 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่ 4.61 ดังแสดงในภาคผนวก ข

3.2 แบบประเมินคุณภาพวิทยุทัศน์เพื่อการเรียนรู้ตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและหาคุณภาพแบบประเมินคุณภาพวิทยุทัศน์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.2.2 วิเคราะห์คุณสมบัติ ลักษณะ รูปแบบ เพื่อกำหนดรายการในการประเมินสื่อวีดิทัศน์

3.2.3 ทำการสร้างแบบประเมินคุณภาพ จำนวน 2 ชุด ได้แก่

1. แบบประเมินคุณภาพวีดิทัศน์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ซึ่งมีรายการประเมินในด้านการนำเสนอ เนื้อหา ความถูกต้องของขั้นตอน และกระบวนการเป็นผู้ดำเนินรายการ และวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. แบบประเมินคุณภาพวีดิทัศน์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งมีรายการประเมินในด้าน คุณภาพของวีดิทัศน์ การดำเนินเรื่องคุณภาพของภาพ ตัวอักษร คุณภาพเสียง และเวลา

3.2.4 การสร้างแบบประเมินคุณภาพจำนวน 2 ชุด เป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพดีมาก
- 4 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพดี
- 3 คะแนน หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 1 คะแนน หมายถึง ใช้ไม่ได้

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของการประเมินใช้เกณฑ์ ดังนี้

- 4.51 - 5.00 หมายถึง มีคุณภาพดีมาก
- 3.51 - 4.50 หมายถึง มีคุณภาพดี
- 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณภาพปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง ต้องปรับปรุงแก้ไข
- 1.00 - 1.50 หมายถึง ใช้ไม่ได้

ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 จึงจะถือว่ามีความคุณภาพ

3.2.5 นำแบบประเมินคุณภาพวีดิทัศน์สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยได้ดำเนินการแก้ไขดังนี้ ด้านเนื้อหาให้มีหัวข้อในการประเมิน คือ ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ภาพและเสียงบรรยาย ด้านเทคโนโลยีการศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อตัวอักษร ดนตรีประกอบและเทคนิคการนำเสนอเพื่อให้สอดคล้องกับวีดิทัศน์ที่ผลิตขึ้น

3.2.7 นำแบบประเมินคุณภาพวีดิทัศน์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา ประเมินคุณภาพของวีดิทัศน์เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.2.8 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน มาวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า สื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านเนื้อหาที่ 4.62 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่ 4.61 ดังแสดงในภาคผนวก ก

3.3 แบบวัดความรู้ความเข้าใจการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับผู้ดำเนินรายการและวิทยากร ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและหาคุณภาพแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.3.2 วิเคราะห์คุณสมบัติ ลักษณะ รูปแบบ ที่ควรประเมินความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.3.3 สร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจ เป็นแบบคำถามปลายปิด 4 ตัวเลือก ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 2 เรื่อง รวมทั้งหมด 25 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 จำนวน 20 ข้อ

3.3.4 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแก้ไข โดยได้ดำเนินการแก้ไขดังนี้ คำตอบที่เฉลย ก ข ค ง ในแต่ละข้อคำตอบให้มีความสอดคล้องกัน 25 ข้อ

3.3.5 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและประเมินคุณภาพของแบบประเมินโดยผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาระหว่างตัวชี้วัดอยู่ที่ 0.67-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ โดยได้ดำเนินการแก้ไขดังนี้ ดังนี้ หลังจากที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินจาก ข้อคำถาม 25 ข้อ ใช้ได้ 15 ข้อ ใช้ไม่ได้ 5 ข้อ ส่วนอีก 5 ข้อผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงกับการตั้งคำถามและคำตอบให้ชัดเจนมากขึ้นและได้แก้ไขจนได้ข้อคำถามจำนวน 20 ข้อเพื่อนำไปใช้ต่อไปดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 จำนวน 18 ข้อ

3.3.6 นำแบบวัดความรู้ความเข้าใจในการใช้ชีวิตทัศนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ดังแสดงในภาคผนวก ง และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยกลุ่มผู้ดำเนินรายการและวิทยากร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.4.2 วิเคราะห์เนื้อหาและวัตถุประสงค์ของวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3.4.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นแบบคำถามปลายเปิด สัมภาษณ์ความพึงพอใจในเนื้อหาและประโยชน์ที่ได้รับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้

3.4.5 นำแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและการเป็นวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ โดยได้ดำเนินการแก้ไขดังนี้ ปรับจากแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยมีข้อคำถาม ดังแสดงในภาคผนวก จ

3.4.6 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจในการใช้วีดิทัศน์ภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์

3.4.7 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปต่อไป

4. การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการทดลองครั้งนี้

4.2 กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนชมวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

4.3 กลุ่มตัวอย่างศึกษาเนื้อหาจากสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความยาว 3 นาที

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความยาว 17 นาที

4.4 หลังจากศึกษาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจ อีกครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

4.5 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินคุณภาพวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
3. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต, ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยค่าสถิติ t (t-test for dependent samples)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนี้ โดยแบ่งวีดิทัศน์ออกเป็นเรื่องๆ เพื่อให้ผู้ที่ศึกษาเลือกชมได้ตามลำดับความความสนใจ ตามอัตราซ้ำเร็วของตน โดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลา และได้บันทึกลงในรูปแบบแผ่น DVD แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความยาว 3 นาที

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความยาว 17 นาที

ผลการศึกษาข้อมูล

ผลการศึกษานำเสนอเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้ชมวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

คะแนน	จำนวน	\bar{x}	<i>S.D.</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
ก่อนเรียน	30	10.0	1.86	20.89	.000
หลังเรียน	30	17.4	1.65		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 10.00 (*S.D.* = 1.86) และ 17.4 (*S.D.* = 1.65) ตามลำดับ โดยพบว่าหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าสื่อวีดิทัศน์นี้มีความน่าสนใจมากและเป็นประโยชน์กับผู้ที่ต้องมาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ให้ได้รับรู้และเข้าใจถึงความสำคัญของผู้ดำเนินรายการ และการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีการนำเสนอที่เป็นลำดับขั้นตอน และมีรูปภาพ เสียงดนตรีประกอบ มีตัวอย่างการสาธิตทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น รวมถึงมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ดำเนินเรื่องทำให้วีดิทัศน์มีความน่าสนใจมากขึ้นไม่น่าเบื่อ เวลาที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละหัวข้อ มีความเหมาะสม ไม่ช้าหรือเร็วเกินไป มีความกระชับและชัดเจนในแต่ละหัวข้อทำให้จดจำได้ง่าย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดคือ เนื้อหาในตอนที่ 2 เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เนื่องจากแต่ละหัวข้อให้ทราบรายละเอียด ที่ชัดเจนในทุกขั้นตอน อาทิ การเขียนใบสมัคร การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน การกำหนดสื่อประกอบการสอน การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ และการถ่ายทำ

กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเนื้อหาบางเรื่องใช้เวลาเร็วเกินไปทำให้ชมไม่ทันแต่ผู้วิจัยได้อธิบายว่าวีดิทัศน์นี้สามารถดูซ้ำ ๆ หลาย ๆ รอบเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น ให้มีการสาธิตสถานการณ์การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมครั้งนี้สามารถสรุปอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้วิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ความสำคัญของงานวิจัย

ได้สื่อวิดิทัศน์ที่จะช่วยให้อาจารย์ใหม่หรือผู้สนใจที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากร มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลที่จะพัฒนาขึ้นมีความน่าสนใจ และมีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตงานวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 589 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นอาจารย์ใหม่ที่ต้องทำหน้าที่สอนในรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จาก 7 คณะ จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เนื้อหาที่ใช้ในงานวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการผลิตวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1. การเขียนใบสมัคร
2. การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ
3. การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน
4. การกำหนดสื่อประกอบการสอน
5. การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ
6. การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ
7. การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ
8. การถ่ายทำ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ วัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. แบบประเมินคุณภาพวัตถุประสงค์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

2.1 แบบประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2.2 แบบประเมินคุณภาพด้านเทคโนโลยีการศึกษา เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3. แบบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจสื่อวัตถุประสงค์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการทดลองครั้งนี้

2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนชมวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

3. กลุ่มตัวอย่างศึกษาเนื้อหาจากสื่อวีดิทัศน์ โดยการชมผ่านคอมพิวเตอร์ 1 คนต่อ 1 เครื่อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ความยาว 3 นาที

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ความยาว 17 นาที

4. หลังจากศึกษาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจ อีกครั้ง ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

5. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบวัดความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้วิจัยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลการใช้วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 10.00 ($S.D. = 1.86$) และ 17.4 ($S.D. = 1.65$) ตามลำดับ โดยพบว่าหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้ศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความพึงพอใจวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อเนื้อหาและประโยชน์ที่ได้รับเป็นอย่างมากจากตอนที่ 2 คือ การเตรียมความพร้อมก่อน

การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่ การเขียนใบสมัคร การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน การกำหนดสื่อประกอบการสอน การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ การเตรียมพร้อมด้านบุคลากรภาพ การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ การถ่ายทำและเทคนิควิธีการนำเสนอด้วยพิธีกรดำเนินเรื่อง

อภิปรายผล

การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมครั้งนี้ ช่วยให้อาจารย์ใหม่ที่ต้องทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีความรู้ความเข้าใจสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องมาจาก

1. วีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้ศึกษาแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้และใช้เวลาแตกต่างกัน อีกทั้งวีดิทัศน์นี้แบ่งเนื้อหาเป็นเรื่องๆ เพื่อความสะดวกให้ผู้ศึกษาเลือกชม ได้ตามความลำดับความสนใจ ตามอัตราซ้ำเร็วของตน โดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่ ผู้ที่ศึกษาจึงสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และก้าวไปตามขีดความสามารถ ความสนใจและความพร้อมของตนเอง (เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2528: 3) จึงทำให้การศึกษาด้วยตนเองจากสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนี้ มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ คือมีการศึกษาหลักการและแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการออกแบบสื่อวีดิทัศน์ การวิเคราะห์เนื้อหา และการรวบรวมข้อมูลจริงจากหน่วยงานที่ดำเนินการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่มีการนำภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียงจากสถานการณ์จริงมานำเสนอ โดยสามารถมองเห็นเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยสายตาและการได้ยิน ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะมีลักษณะที่เป็นจริงและมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าตัวหนังสือและคำบรรยาย (เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. 2532: 177) อีกทั้งมีการดำเนินเรื่องด้วยผู้ดำเนินรายการ จึงทำให้วีดิทัศน์มีความน่าสนใจ ช่วยกระตุ้นให้ผู้ศึกษาที่มีความสนใจและเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดี นอกเหนือจากนั้น สื่อวีดิทัศน์นี้ยังได้มีการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา รวมไปถึงได้มีการดำเนินการศึกษาตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาอีกด้วย

3. จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวีดิทัศน์นี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นดังนี้ การนำเสนอในวีดิทัศน์นี้ในภาพรวมมีความน่าสนใจ เพราะมีการนำเสนอที่เป็นลำดับขั้นตอน มีรูปภาพ เสียงดนตรีประกอบ มีตัวอย่างการตัวอย่างการสาธิตทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น รวมถึงมีผู้ดำเนินรายการดำเนินเรื่องทำให้มีความน่าสนใจมากขึ้นไม่น่าเบื่อ และเวลาที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละหัวข้อมีความเหมาะสม มีความกระชับและชัดเจนในแต่ละหัวข้อช่วยให้จดจำได้ง่าย

นอกจากนี้วีดิทัศน์ช่วยให้เข้าใจการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้มากขึ้น เพราะได้รับความรู้ตั้งแต่ความสำคัญและหน้าที่ของผู้ดำเนินรายการและวิทยากร ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการในแต่ละขั้นตอน เช่น การเขียนใบสมัคร การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน การกำหนดสื่อประกอบการสอน การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ และการถ่ายและมีความน่าสนใจด้วยการดำเนินเรื่องด้วยพิธีกร

ซึ่งสอดคล้องกับ ไพโรจน์ ตรีธนากุล (2528: 3) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.(2528: 139) ที่กล่าวว่าวีดิทัศน์สามารถช่วยให้ผู้ศึกษาได้เรียนรู้ได้ทั้งภาพ เสียง และตัวอักษรประกอบ ทำให้ผู้ศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น จึงเหมาะสำหรับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการสร้างเสริมความรู้ความเข้าใจ มีเนื้อหาที่ครบถ้วน มีภาพและเสียงที่ช่วยดึงดูดให้เกิดความสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น และสื่อซึ่งสามารถจดจำได้นาน นอกจากนี้วีดิทัศน์ยังเป็นสื่อที่กำจัดอุปสรรคด้านระยะเวลาในการศึกษาและสามารถใช้งานได้สะดวก โดยการเล่นกลับไปกลับมา หยุดดูภาพหนึ่งดูซ้ำ ได้ตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามที่เสนอไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สื่อวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผ่านระบบสารสนเทศของมหาวิทยาลัยเพื่อเพิ่มช่องทางและโอกาสให้กับอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพได้มีโอกาสศึกษาทบทวนเพื่อให้ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น
2. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาวีดิทัศน์ให้เพิ่มมากขึ้นในเรื่องอื่น ๆ ที่มีคุณค่าเพื่อเก็บรักษาความรู้ต่างๆที่มีค่าต่อไป เพราะเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับผู้ที่ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ตามความลำดับความสนใจ ตามอัตราซ้ำเร็วของตน โดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี
3. การผลิตวีดิทัศน์ เป็นการผลิตที่ต้องอาศัยความรู้และความเชี่ยวชาญเพื่อให้วีดิทัศน์นั้นมีคุณภาพ เช่น การนำเสนอที่เป็นลำดับขั้นตอน เข้าใจง่าย ภาพที่ชัดเจน เสียงบรรยายที่ดี การวางแผนในการผลิต และเทคนิคการตัดต่อ ผู้ที่จะผลิตและพัฒนาวีดิทัศน์ ควรพิจารณาถึงความพร้อมก่อนการผลิตของตัวผู้ผลิตเองและความร่วมมือของบุคลากรในทุกๆ ด้าน เพื่อที่จะไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคและได้วีดิทัศน์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและนำไปใช้งานจริงได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ในการศึกษาพัฒนาทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นภาพโดยรวมและเบื้องต้นของการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเท่านั้น ในการวิจัยในครั้งต่อไปผู้ผลิตและพัฒนาวีดิทัศน์ควรเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีรายละเอียดมากขึ้น เช่นให้มีการสาธิตสถานการณ์การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้มากขึ้น และควรมีการศึกษาผลของการปฏิบัติจริง ในการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรเพื่อให้การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). *เทคโนโลยีการศึกษาความร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2535). *หลักการและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- (2536). *เทคโนโลยีการศึกษาความร่วมมือ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง.
- โกศล ชูช่วย. (2537). *ดาวเทียมเพื่อการศึกษาทางไกล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. (2546). *การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนวังไกลกังวลหัวหิน*
แผนการปฏิบัติการตามนโยบายเร่งด่วน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. (2528). *การเลือกใช้สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ดำเนิน ยอดมิ่ง. (2543). *Video glossary*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. (2526). *เทคโนโลยีการศึกษา ทฤษฎีการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- (2533). *เทคโนโลยีทางการศึกษาทฤษฎีและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2530). *การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน : เทคโนโลยีการศึกษา*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2527). "ชุดการสอนระดับประถมศึกษา" ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อ*
การสอนระดับประถมศึกษา. นนทบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทองฟู ศิริวงศ์. (2536). *การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิพนธ์ สุขปรีย์ดี. (2528). *โสตทัศนศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2533, สิงหาคม). "การประเมินผลสื่อการสอน," *จุลสาร คพศ.สพข.* 1(4): 23-29.
- (2545). *วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เป็รื่อง กุมุท. (2521). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2555, จาก
<http://www.tamanoon.com/educat/>
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2525). *ทบทวนการพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพฯ: ดีแอนด์เอส.
- ไพโรจน์ ติรณกุล. (2528). *เทคนิคการผลิตรายการวีดิโอเทปเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์
สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- มีนา เพ็งเจริญ. (2524). *เอกสารวิชาการเรื่อง"เทคนิคการเป็นพิธีกร*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532, มิถุนายน). "การบัญญัติศัพท์." *จดหมายข่าว*. 6(1): 3.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2528). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุและโทรทัศน์ หน่วยที่ 8-15*.
กรุงเทพฯ: วิศตอเรียเพาเวอร์พอนนท์.

- วไลพร เพสวัสดิ. (2547). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง : วิชาการงานพื้นฐานอาชีพ เรื่องการถนอมอาหาร สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วสันต์ อติศัพท์. (2533). การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วังไกลกังวล, โรงเรียน. (2540). โครงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนวังไกลกังวล
- วิจิตร ศรีสอาน. (2529). การศึกษาทางไกล. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิจิตร อาวะกุล. (2537). การฝึกอบรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2545). พัฒนาคู่มือภาพเทคนิคและวิธีการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเอส.พรินติ้งเฮ้าส์.
- วิจิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเทปโทรทัศน์ การสอนที่ใช้และไม่ใช้กราฟิกส์คอมพิวเตอร์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชาญ ชีระสืบสกุล. (2548). การพัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลนอ่าวคุ้งกระเบน สำหรับชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศูนย์การศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2541). การสื่อสารการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 10. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- วิไล องค์กรณะสุข. (2543). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่อง การผลิตรายการโทรทัศน์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ ไทยพานิช. (2528). โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วุฒิชัย ประสารสอย. (2543). บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน : นวัตกรรมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: วี.เจ. พรินติ้ง.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). ก้าวแรกสู่การเป็นวิทยากร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2539). 108เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ: ส.เอเซียเพรส.
- (2542). ศิลปะในการถ่ายทอด. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์พรินเตอร์.
- (2545). เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: มัลติอินฟอร์เมชั่น.

- สมศักดิ์ คล้ายสังข์. (2547). *การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง ชุด แสงเพื่อการถ่ายภาพระดับปริญญาตรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *สรุปรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้นแบบตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: แคนดิดมีเดีย.
- สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). *การผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เสถียร ไชยพัฒน์นพเวช. (2547). *การพัฒนารายการวีดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง เรื่องความรู้และการดูแลสุขภาพทั่วไปสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- แสนฤทธิ์ ชุณหัตถัญญ. (2545). *บทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเองเรื่องเทคนิคการทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าว*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อธิพร ศรียมก. (2525). *เอกสารสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา หน้าที่ 11-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อังการ เพชรสังข์. (2546). *การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง เรื่องวัสดุกราฟิกสำหรับนิสิตปริญญาตรีทางการศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Baum, Dale E; & Chastain, Tomas G. (1972). *Training Packages: An Innovation Approach for Increasing IMP/RMP Potential for In-Special Education in Learning Package in American Education*. New jersey: Englewood Cliffs.
- Best John W. (1978). *Research in Education*. 3rd ed. New Jersey: Prentice-Hill.
- Brookfield, S.D. (1984). "Self-Directed Adult Learning : Critical Paradigm. *Adult Education Quarterly*. 35(2).
- Bure, Richard C. (1971). *Instructional Television*. Bloomington: Indiana University Press
- Burge, E.V.; & C.C. Frewin (1985). "Self-Directed in Distance Learning, "The International Encyclopedia of Education. New York: Pergamon Prdss.
- Dale, Edgar. (1969). *Audio Visual Methods in Teaching*. Revised Edition. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- (1956). *Audio-Visual Methoda in Teaching*. 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Gang'e, Robert M.; & Briggs, Leslis J. (1974). *Principles of Instructional Design*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Griffin, Colin. (1983). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education*. London: Croom Helm.
- Gustavsson, Nomen. (1982). *Construction Achievement Test*. 3rd ed. Prentie Hall.
- Hilliard. Robert L. (1978). *Television Broadcasting : An Introduction*. New York: Hasting House, Publisher, Inc.
- Holmberg, B. (1981). *Status and Trends of Distance Education*. London: Kogan Page.
- Holmes, Presaley D.JR.A.V. (1960). *Communication Review*. 8: 54.
- Page, Tarry; & J.B. Thomas. (1977). *International Dictionary of Education*. London: Kogan Page.
- Kelly, R. (1985, June). *Video and Language : An Approach to View in Comprehension*. RELC Journal.
- Roberts, Linda G.; et al. (1989). *Distance education in today's classroom in linking for learning*. A New course for education. U.S. congress, Office, of technology Assessment. Washington D.C.: U.S. Government Printing office.
- Webster, Noah. (1980). *Webster's twentieth Century Dictionary*. 2nd ed. Mexico: William Collins Publishers.

ภาคผนวก ก

ผลการประเมินคุณภาพชีวิตทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและ
วิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตาราง ผลการประเมินคุณภาพของวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการ และวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ความ เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ คุณภาพ
1.เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.60	0.00	ดีมาก
1.1 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	0.58	ดี
1.2 เนื้อหา มีความถูกต้อง	4.33	0.58	ดี
1.3 การอธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.67	0.58	ดีมาก
1.4 ลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
1.5 ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา	4.00	0.58	ดี
2. ภาพและเสียงบรรยาย	4.67	0.00	ดีมาก
2.1 ความถูกต้องของภาพ	4.67	0.58	ดีมาก
2.2 ความถูกต้องของเสียงบรรยาย	4.67	0.58	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	4.62	0.00	ดีมาก

ตาราง ผลการประเมินคุณภาพของวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการ และวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับคุณภาพ
1.เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.67	0.47	ดีมาก
1.1 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.00	0.00	ดีมาก
1.2 วิธีการนำเสนอ เนื้อหา มีความน่าสนใจ	4.33	1.15	ดี
1.3 ลำดับการนำเสนอ เนื้อหา มีความเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
1.4 การสรุป เนื้อหา มีความชัดเจน	4.67	0.58	ดีมาก
2. ภาพและตัวอักษร	4.67	0.33	ดีมาก
2.1 ภาพ ชัดเจน และมีคุณภาพ	5.00	0.00	ดีมาก
2.2 ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสม อ่านง่าย ชัดเจน	4.67	0.58	ดีมาก
2.3 มีความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย	4.33	0.58	ดี
3.เสียงบรรยายและดนตรีประกอบ	4.64	0.04	ดีมาก
3.1 เสียงบรรยาย ฟังง่าย ชัดเจน	4.67	0.40	ดีมาก
3.2 เสียงดนตรีประกอบ สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำเสนอ	4.62	0.34	ดีมาก
4. เทคนิคการนำเสนอ	4.66	0.01	ดีมาก
4.1 เทคนิคการตัดต่อ มีความเหมาะสม	4.33	0.22	ดี
4.2 ระยะเวลาในการนำเสนอแต่ละหัวข้อเหมาะสม	4.00	0.22	ดี
4.3 ในภาพรวมการนำเสนอ มีความน่าสนใจ	4.00	0.21	ดี
เฉลี่ยรวม	4.61	0.16	ดีมาก

ภาคผนวก ข

**บทวิดิทัศน์เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม**

บทวิดีโอ เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

รูปแบบรายการ สารคดี

ความยาว 19 นาที

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ลำดับ	ภาพ	เสียง
1	CGI : Animation Logo มศว Text : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	//ดนตรีบรรเลง//
2	CGI : Animation Text : การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	//ดนตรีบรรเลง//
3	Insert : MC	สวัสดีค่ะ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เป็นหน่วยงานที่ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2551
4	Insert : MC	ปัจจุบันมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพได้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเผยแพร่ความรู้สาขาวิชาต่างๆ ในรูปแบบของการศึกษาตามอัธยาศัย
5	Insert : MC	การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้มีสาระความรู้ครบถ้วน พร้อมทั้งผลิตรายการอย่างไรให้มีความน่าสนใจจึงเป็นประเด็นสำคัญที่เราจะมาพูดถึงกันในวันนี้
6	Voice:MC	ครูผู้สอนจัดเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาในรูปแบบนี้ ครูผู้สอนคือวิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ หรือในบางรายการจะมีทั้งวิทยากรและผู้ดำเนินรายการควบคู่กันไป ดังนั้นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรจึงมีบทบาทสำคัญที่ต้องเตรียมตัวเป็นอย่างดีในการดำเนินการสอนออกอากาศ

7	Voice:MC	สำหรับครูผู้สอนหรืออาจารย์ที่มีความตั้งใจเพื่อเป็นผู้ดำเนินรายการหรือวิทยากรการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการสอน การเตรียมสื่อประกอบการสอน รวมทั้งบุคลิกภาพและการแต่งกาย
8	Insert : MC	ท่านผู้ชมคะ ก่อนอื่นเรามาทำความเข้าใจกับคำว่า "ผู้ดำเนินรายการ" และ "วิทยากร" กันก่อนนะคะ
9	Voice : MC MS : ผู้ดำเนินรายการ	"ผู้ดำเนินรายการ" หมายถึง บุคคลที่รับผิดชอบด้านพิธีการ ทำหน้าที่ดำเนินรายการให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด
10	Voice : MC MS : วิทยากร	"วิทยากร" หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ นำเสนอด้วยการพูด การสาธิต และเทคนิคต่างๆ ให้กับผู้ชมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจจนทำให้ผู้ชมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ตอนที่2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

11	Insert : MC	เมื่อท่านผู้ชมรู้และเข้าใจบทบาทของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรแล้วเราจะมาพูดถึงขั้นตอนเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มผลิตรายการ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คะ
12	Voice:MC CGI : ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนการผลิต	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเขียนใบสมัคร 2. การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ 3. การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน 4. การกำหนดสื่อประกอบการสอน 5. การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ 6. การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ 7. การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ 8. การถ่ายทำ

13	Insert : MC	การเขียนใบสมัคร ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร สามารถรับแบบฟอร์มได้ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ชั้น 3 งานเทคโนโลยีการศึกษา หรือดาวน์โหลดได้ที่ www.rmutk.ac.th
14	Voice : MC Insert : ใบสมัคร Insert : ตี๊ก 80 Insert : งานเทคโนโลยี Insert : www.rmutk.ac.th Insert : แบบ กศ-ทก 06	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรอกแบบ กศ-ทก 06 ใบสมัครการสอน ออกจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2. กรอกข้อมูลส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ดำเนินรายการและวิทยากร 3. กรอกข้อมูลส่วนที่ 2 รายละเอียดการสอน ออกจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ชื่อของรายการ 1.2 ประเภทรายการที่จะออกอากาศ 1.3 กำหนด วัน เวลา ที่ต้องการออกอากาศ 4. กรอกกำหนดการสอนออกอากาศรายคาบ ระบุชื่อรายการ ชื่อผู้ดำเนินรายการและวิทยากร เบอร์โทรศัพท์เพื่อการติดต่อ การกรอกกำหนดการสอนรายคาบ เป็นการกำหนดตอนที่สอน ซึ่งมีทั้งหมด 17 ตอน ในหนึ่งรายการ
15	Insert : MC	การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ หลังจากกรอกใบสมัครเรียบร้อยแล้วผู้ดำเนินรายการและวิทยากรก็สามารถเตรียมเนื้อหาที่จะทำการสอนได้เลยคะ
16	Voice:MC CGI : รายการแบบบรรยาย CGI : รายการประเภทแบบ สาริต Insert : ผู้ดำเนินรายการทำ การสอน	<p>การแบ่งหัวข้อและเนื้อหา โดยการกำหนดเนื้อหาต้องสอดคล้องกับระยะเวลาในหนึ่งภาคการศึกษา คือ 17 สัปดาห์</p> <p>รูปแบบของรายการแบ่งเป็น 2 แบบดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รายการประเภทแบบบรรยาย 2. รายการประเภทแบบสาริต <p>ดังนั้นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรกำหนดกรอบและขอบเขตของเนื้อหาที่จะสอนให้อยู่ในจำนวนตอนที่ผลิตคือ 17 ตอน แต่ละตอนจะใช้เวลา 50 นาทีในการบันทึกเทป</p>

17	Insert : MC	การลำดับการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน หลังจากที่ได้กำหนดเนื้อหาในแต่ละตอนแล้ว จำเป็นจะต้องจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่ผู้ชมรายการ ควรจัดเตรียมบทโทรทัศน์ที่มีการกำหนดลำดับการเสนออย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ผู้ชมรายการสามารถติดตามและเข้าใจในเนื้อหาเป็นลำดับ ในการบันทึกรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะใช้เวลา 50 นาทีต่อ 1 ตอนจะแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคะ
18	Voice:MC CGI : ช่วงที่1 ระยะเวลา 1-2นาที MS : ผู้สอนและวิทยากรทำการแนะนำตัว	ช่วงที่ 1 เริ่มต้นด้วยไตเติ้ลเข้รายการใช้เวลาประมาณ 1 นาที หลังจากนั้นเป็นการกล่าวปิดรายการของผู้ดำเนินรายการและวิทยากร แนะนำตัว แนะนำรายการ และชื่อตอนที่จะนำเสนอ ใช้เวลาประมาณ 1 – 2 นาที
19	Voice:MC CGI : ระยะเวลาประมาณ 40 – 45 นาที MS : ผู้สอนและวิทยากรกำลังสอน	ช่วงที่ 2 เข้าสู่เนื้อหาการสอน ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรทำการสอนตามที่ได้วางแผนการสอน ลักษณะของการสอนจะมีอยู่ 2 แบบคือ 1. การสอนแบบบรรยาย 2. การสอนแบบสาธิต การสอนแบบบรรยาย จะมีลักษณะหนึ่งบรรยายเนื้อหาไปเรื่อยๆตามลำดับ สื่อที่ใช้ได้แก่ Power point, visualize, ภาพนิ่ง, วิดีทัศน์, คลิปเสียง, เว็บไซต์และสื่อมัลติมีเดียอื่นๆ การสอนแบบสาธิต ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร จำเป็นจะต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ประกอบการสอน แต่ละรายการจะมีการเตรียมที่แตกต่างกันสิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับรายการแบบสาธิตคือ ต้องเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ให้ครบ จัดวางอุปกรณ์ให้เป็นลำดับ สะดวกหยิบใช้งานง่าย และข้อควรระวังสำหรับอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ควรปิดบังยี่ห้อหรือฉลากของ

		ผลิตภัณฑ์ ในกรณีที่สิ่งที่ทำการสาธิตต้องใช้เวลาและกระบวนการที่นานเกินเวลาในแต่ละตอน ก็ควรจะนำสิ่งของที่สำเร็จแล้วมาเตรียมความพร้อมเพื่อลดระยะเวลาในการสาธิตลง ช่วงที่ 2 นี้ ใช้ระยะเวลาประมาณ 40 – 45 นาทีในการสอน
20	Voice:MC CGI : ระยะเวลาประมาณ 3 – 5 นาที MS : ผู้สอนหรือวิทยากรสรุปเนื้อหา	ช่วงที่ 3 เป็นการสรุปเนื้อหาการสอน ขึ้นตอนกระบวนการในตอนการสอน พร้อมทั้งเกริ่นนำถึงเรื่องที่จะนำเสนอในตอนต่อไป แล้วกล่าวปิดรายการ ช่วงที่ 3 นี้ ใช้ระยะเวลาประมาณ 3 – 5 นาที
21	Insert : MC	การกำหนดสื่อประกอบการสอน สื่อประกอบการสอน ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การสอนน่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมรายการได้มากขึ้น ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรจะเป็นผู้กำหนดว่าเนื้อหาที่นำเสนอ เช่นการใช้สื่อประกอบการบรรยายได้แก่ Power Point , visualizer, วิดีทัศน์ , ภาพนิ่ง, คลิปเสียง และเว็บไซต์เป็นต้น
22	Voice:MC Insert : Power Point Insert : visualizer	ตัวอย่างการทำ Power Point 1. เมื่อกำหนดพื้นหลังสีเข้มตัวหนังสือควรสีสว่างเมื่อพื้นหลังสีสว่างตัวหนังสือจะสีเข้ม 2. กำหนดขนาดตัวอักษรที่เป็นหัวข้อใช้ขนาด font 48 ขึ้นไปตัวอักษรของเนื้อหาใช้ font ขนาด 36 ขึ้นไป และในหนึ่งสไลด์ไม่ควรเกิน 8 บรรทัด เพื่อความชัดของตัวหนังสือ 3. เว้นระยะตัวอักษรห่างจากขอบจอโดยรอบ ประมาณ 1-2 นิ้ว เพื่อไม่ให้ตัวอักษรตกขอบจอโทรทัศน์ ตัวอย่างการใช้ visualizer 1. ใส่ข้อความที่หัวกระดาษ ตั้งหัวข้อหรือโจทย์ ที่จะทำให้การสอน 2. วางกระดาษลงที่เครื่องฉายแล้วกดปุ่ม zoom ให้ภาพพอดีกับหน้ากระดาษโดยการสังเกตจากทีวี มอนิเตอร์

		<p>3. ลักษณะการเขียนเมื่อเขียนจนหมดหน้ากระดาษ ให้เลื่อนกระดาษขึ้นด้านบนและนำกระดาษแผ่นใหม่มาแทนที่การใช้ปากกาเขียนขนาดของเส้นไม่เล็กเกินไปเพื่อความชัดของตัวหนังสือโดยการสังเกตจากทีวีมอนิเตอร์</p> <p>โดยผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรมีทักษะในการใช้สื่อประกอบการนำเสนอ สามารถอธิบายเนื้อหาให้ผู้ชมรายการสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ทำให้การสอนมีมิติ มีสีสันน่าติดตาม</p>
23	Insert : MC	<p>การเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ จะเป็นรายการประเภทสารคดีเป็นส่วนใหญ่ เช่น รายการอาหาร งานประดิษฐ์ การตัดดอกไม้ รายการเหล่านี้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำค่ะ เราควรคำนึงถึงหลักการใช้งานเป็นอันดับแรกค่ะ</p>
24	<p>Voice:MC</p> <p>Insert : การสอนแบบสารคดี</p> <p>CU : การตัดดอกไม้ งานประดิษฐ์</p> <p>MS : การจัดวางอุปกรณ์</p> <p>CU : อุปกรณ์ต่างๆ</p> <p>MS : เครื่องปรุงที่แกะฉลากออก</p> <p>CU : ภาชนะในของต่างๆ</p> <p>MS : อุปกรณ์โดยรวม</p>	<p>ควรวางสิ่งของที่จะใช้ในการสอนให้อยู่ในระยะที่หยิบมาใช้สารคดีได้ง่าย และเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อสะดวกในการใช้งาน ไม่ต้องเสียเวลาค้นหา ในระหว่างการถ่ายทำรายการ ทั้งนี้ควรจัดวางอุปกรณ์ทั้งหมดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและซักซ้อมการใช้งานก่อนการบันทึกรายการ นอกจากนี้ในควรคำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วย เช่น เมื่อใช้ภาชนะ ก็ควรจะเป็นภาชนะที่สะอาดถูกสุขลักษณะ อุปกรณ์ต่างๆ ก็ต้องใช้ให้ถูกประเภท สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ใช้ประกอบในการถ่ายทำไม่ควรให้เห็นฉลากหรือยี่ห้อ ควรนำมาเปลี่ยนใส่ภาชนะอื่นแทน</p>
25	Insert : MC	<p>การเตรียมพร้อมด้านบุคลิกภาพ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร ควรให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพของตนเองนะคะ ในด้านการแต่งกาย ควรแต่งกายสุภาพเหมาะสมตามกาลเทศะ</p>

26	<p>Voice:MC</p> <p>CGI : เตรียมบุคลิกภาพและการแต่งกาย</p> <p>LS : ผู้สอนและวิทยากรแต่งกายสุภาพ</p> <p>CGI : เครื่องแต่งกาย</p> <p>MS : ใบหน้าผู้สอนและวิทยากร</p> <p>CU : ใบหน้า</p> <p>MS : ผู้สอนและวิทยากรชายหญิง</p> <p>CU : ทรงผมของผู้หญิง</p> <p>CU : ทรงผมของผู้ชาย</p>	<p>เช่นรายการที่แนะนำวิธีการปรุงอาหารนั้น วิทยากรก็ควรมีผ้ากันเปื้อนสวมทับ การสอนแบบบรรยาย วิทยากรผู้สอนก็ควรใส่หูฟังเค็ดไทเพื่อเพิ่มความเชื่อถือ และสุภาพ ไม่ควรสวมเครื่องประดับในการถ่ายทำรายการเพราะอาจจะก่อให้เกิดเสียงรบกวน ไมโครโฟนและรบกวนสายตาผู้ชม</p> <p>สำหรับการแต่งหน้า ควรตกแต่งใบหน้าที่ดูสดใส สวยงาม และดูน่าเชื่อถือ ตามความเหมาะสม ในการถ่ายทำรายการจะมีการจัดแสงไฟของห้องสตูดิโอ หากวิทยากรหรือผู้ดำเนินรายการไม่มีการแต่งหน้าเพิ่มเติมจะทำใบหน้าที่ซีดหมอง ขาดสีสันทำให้ไม่น่ามอง ส่วนทรงผมสำหรับผู้หญิงควรเก็บผมให้เรียบร้อย สุภาพ หากผมยาวต้องรวบผมและจัดทรงให้ดูสบายตา ผู้ชายควรหวีจัดแต่งทรงให้ดูสะอาดเรียบร้อย และหากมีหวาดเคราควรจัดแต่งหรือโกนออกให้ดูสุภาพ</p> <p>นอกจากเรื่องของเครื่องแต่งกายแล้ว เรื่องของอิริยาบถ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรนั่งให้สุภาพ ไม่ไขว่ห้าง นั่งหลังตรงไม่งอตัว ไม่วางแขนหรือมือที่ขอบโต๊ะ ไม่ล้วงแคะแกะเกา ยืนหรือนั่งให้สง่างามตลอดเวลา</p> <p>สำหรับการใช้คำพูดของผู้ดำเนินรายการและวิทยากร ควรพูดด้วยน้ำเสียงชัดเจน ออกเสียงควบกล้ำได้อย่างถูกต้อง เว้นจังหวะคำพูดได้อย่างเหมาะสม ไม่เสียงดังหรือเบาจนเกินไป มีจังหวะที่ชัดเจนไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป ในการสอนควรเว้นจังหวะให้ผู้ชมได้คิดตาม และมีการสบตากับกล้องเป็นระยะเพื่อให้สบตากับผู้ชม โดยให้ทำเสมือนกำลังสอนจริง</p>
27	Insert : MC	<p>การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำก่อนเริ่มการบันทึกรายการ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรซักซ้อมกับทีมงานก่อนการถ่ายทำนะคะ เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบันทึกเทป</p>

28	<p>Voice:MC</p> <p>MS : ผู้สอนและวิทยากรกำลังมองกล้อง</p> <p>LS : การทำงานของกล้อง</p> <p>MS : ผู้สอนและวิทยากรนัดแนะกับทีมเทคนิค</p> <p>CU : กล้องและจอมอนิเตอร์</p>	<p>โดยเริ่มจากการเปิดรายการ แนะนำตัว แนะนำรายการ การสอนตามเนื้อหาที่วางไว้ การสรุปเนื้อหาไปจนถึงการกล่าวปิดรายการ ทำให้ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรลดความตื่นเต้น และเข้าใจมุมกล้องที่ใช้สำหรับถ่ายทำ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรมองกล้องเป็นระยะ เพื่อประสานสายตากับผู้ชม ฝึกทำท่าทางประกอบการสอนให้น่าสนใจ เมื่อซ้อมพร้อมแล้วจึงทำการทดสอบเสียงก่อนการถ่ายทำจริง</p>
29	<p>Insert : MC</p>	<p>ขั้นตอนการการถ่ายทำ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจนะคะ การสอนผ่านรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จะมีความแตกต่างจากการสอนหน้าชั้นเรียนอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรมีความพร้อม ความมั่นใจ มีสมาธิกล้องในเนื้อหา และที่สำคัญทำตัวให้เป็นธรรมชาติคะ</p>
30	<p>Voice:MC</p> <p>CGI : หลักสำคัญที่ควรคำนึงถึง</p>	<p>การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร มีหลักสำคัญที่ควรคำนึงถึงดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เทคนิคการใช้มุมกล้อง 2.การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 3.การควบคุมเวลา
31	<p>Insert : MC</p>	<p>เทคนิคการใช้มุมกล้อง ก่อนเริ่มการถ่ายทำ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรทำความเข้าใจกับมุมกล้องด้วยนะคะ</p>
32	<p>Voice:MC</p> <p>LS : ผู้สอนและวิทยากรกำลังคุยกับทีมเทคนิค</p> <p>MS : ทีมเทคนิคอธิบายมุมกล้อง</p> <p>MS : การทำงานของกล้องกับผู้สอนและวิทยากร</p>	<p>ทั้งนี้การบันทึกเทปอาจใช้กล้องเพียงตัวเดียว หรืออาจจะใช้กล้องหลายตัวเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาและลักษณะของการสอน เช่น การบรรยายจะใช้กล้องตัวเดียวหรือสองตัว ส่วนรายการสาธิตต่างๆ จะใช้กล้องในการถ่ายทำตั้งแต่สองตัวขึ้นไป โดยผู้สอนและวิทยากรต้องนัดแนะทำความเข้าใจกับทีมงานเทคนิค โดยการสังเกตได้ทีไฟสีแดงที่หน้ากล้อง หากกล้องตัวใดมีไฟสีแดงติดก็แสดงว่าภาพจากกล้องตัวนั้นกำลังถูกบันทึกอยู่</p>

33	Insert : MC	การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรเป็นการแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าขณะบันทึกเทปเนื่องจากการบันทึกเทปเป็นการบันทึกสดจะไม่มี การตัดต่อจะบันทึกตั้งแต่เริ่มรายการไปจนจบรายการ โดยไม่มีการหยุดพัก ดังนั้นผู้ดำเนินรายการและ วิทยากรควรมีทักษะ ไหวพริบ ปฏิภาณ ในการ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างแนบเนียน
34	Voice:MC MS : ผู้สอนและวิทยากรพูด MS : โปหน้าผู้สอนและ วิทยากรยิ้มแย้มแก้ไข สถานการณ์ Insert : Power Point	เช่นหากพูดหรืออธิบายผิด ให้ผู้สอนและวิทยากร กล่าวขอภัยท่านผู้ชมแล้วพูดทวนและแก้ไขคำพูดอีก ครั้งในระยะเวลาขณะนั้นทันที รวมถึงอธิบายจนผู้ชม สามารถเข้าใจเนื้อหาได้อย่างกระจ่าง หากเกิด ข้อผิดพลาดในการใช้สื่อการสอนเช่น Power Point ผิดพลาดให้รีบแก้ไข หรือหากเกิดข้อผิดพลาดจนไม่ สามารถถ่ายทำต่อได้ทางทีมงานจะให้สัญญาณเพื่อ หยุดการบันทึกเทปทันทีเพื่อแก้ไขและบันทึกเทปต่อไป
35	Insert : MC	การควบคุมเวลา ผู้สอนและวิทยากรต้องจำกัดเนื้อหา ของแต่ละตอนให้อยู่ในความยาว 50 นาที ซึ่ง ครอบคลุมตั้งแต่การกล่าวเปิดรายการ การนำเสนอ เนื้อหาและการสรุปเนื้อหาและการกล่าวปิดรายการ
36	Voice:MC CGI : อธิบายระยะเวลา Insert : ป้ายบอกเวลา	โดยผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรชั่งซ้อมเวลาการ สอนก่อนการถ่ายทำ หรือหมั่นสังเกตสัญญาณการให้ เวลาจากมอนิเตอร์หรือที่ทีมงานเทคนิคเป็นระยะโดยจะ แสดงเวลาให้เห็นเป็นระยะๆ คือเหลือเวลา 30นาที 25 นาที 20 นาที 15 นาที 10 นาที 5 นาทีและ 2 นาที
37	Voice:MC Insert : รายการต่างๆที่ บันทึก Insert : การบันทึก Insert : ประมวลภาพทั้งหมด Insert : นักเรียน Insert : การเรียนแบบ การศึกษาทางไกล Insert :บรรยากาศห้องสตูดิโอ	รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ดีจะต้องประกอบด้วย คุณภาพทางด้านเนื้อหา รูปแบบและด้านเทคนิคการ ผลิตรวมถึงผู้ดำเนินรายการและวิทยากรผู้มีบทบาท สำคัญต่อการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมเพราะเป็นผู้ที่นำเสนอและ ถ่ายทอดความรู้ เรื่องราว ข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสร้าง โอกาสให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองเป็น อย่างมาก ดังนั้นหากผู้ดำเนินรายการและวิทยากรให้ ความสนใจในรายละเอียดต่างๆ จะทำให้รายการ

		โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลมีคุณภาพ น่าสนใจ น่าติดตาม น่าเรียนรู้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษา เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย และพัฒนาการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมต่อไป
38	Insert : MC	เป็นอย่างไรกันบ้างคะสำหรับวีดิทัศน์เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไม่ยากอย่างที่คิดใช่ไหมคะ สำหรับผู้ที่สนใจสามารถติดต่อได้ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และมาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลิตรายการกับพวกเรานะคะ สวัสดีค่ะ

ภาคผนวก ค

แบบประเมินคุณภาพ การพัฒนาวิดิทัศน์

เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร

รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ ด้านเนื้อหา
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
- เนื้อหา มีความถูกต้อง					
- การอธิบายเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย					
- ลำดับการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม					
- ความเหมาะสมในการสรุปเนื้อหา					
2. ภาพและเสียงบรรยาย					
- ความถูกต้องของภาพ					
- ความถูกต้องของเสียงบรรยาย					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

แบบประเมินคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา

เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ด้าน	ความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ใช้ไม่ได้
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
- เนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
- วิธีการนำเสนอ เนื้อหา มีความน่าสนใจ					
- ลำดับการนำเสนอ เนื้อหา มีความเหมาะสม					
- การสรุป เนื้อหา มีความชัดเจน					
2. ภาพและตัวอักษร					
- ภาพ ชัดเจน และมีคุณภาพ					
- ตัวอักษรมีขนาดเหมาะสม อ่านง่าย ชัดเจน					
- มีความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย					
3. เสียงบรรยายและดนตรีประกอบ					
- เสียงบรรยาย ฟังง่าย ชัดเจน					
- เสียงดนตรีประกอบ สอดคล้องและเหมาะสมกับการนำเสนอ					
4. เทคนิคการนำเสนอ					
- เทคนิคการตัดต่อ มีความเหมาะสม					
- ระยะเวลาในการนำเสนอแต่ละหัวข้อเหมาะสม					
- ในภาพรวมการนำเสนอ มีความน่าสนใจ					

ความคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ง

แบบวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ชมวีดิทัศน์
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน (Pre test - Post test)

เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร

รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

คำชี้แจง แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก 20 ข้อ ให้ทำเครื่องหมาย X เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียวลงในกระดาษ

ตอนที่ 1 ความสำคัญของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1. ผู้ดำเนินรายการ หมายถึง

- ก. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาที่ทำการสอน
- ข. เป็นผู้ผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา
- ค. เป็นผู้รับผิดชอบด้านพิธีการให้เป็นไปตามลำดับและขั้นตอน
- ง. เป็นผู้ควบคุมการผลิตรายการ

2. วิทยากร หมายถึง

- ก. บุคคลที่มีความรู้และความสามารถในการประสานงานการสอน
- ข. ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมและให้ความรู้ด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ
- ค. ผู้ที่ทำให้ผู้ชมรายการเกิดความรู้ความเข้าใจตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ
- ง. บุคคลที่พัฒนาและวางแผนการสอน

3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการศึกษาในรูปแบบใด

- ก. การศึกษานอกระบบ
- ข. การศึกษาในระบบ
- ค. การศึกษาตามอัธยาศัย
- ง. ถูกทุกข้อ

ตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

4. สิ่ง que ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรทำเป็นอย่างแรกก่อนเริ่มการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

- ก. การเตรียมสื่อประกอบการสอน
- ข. การซักซ้อมก่อนการถ่ายทำ
- ค. การเขียนใบสมัคร
- ง. การกำหนดชื่อรายการและกรอบเนื้อหาของรายการ

5. การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมใน 1 ภาคการศึกษา จะมีจำนวนตอนเท่าไร
- ก. 15 ตอน
 - ข. 16 ตอน
 - ค. 17 ตอน
 - ง. 18 ตอน
6. การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมใน 1 ตอนจะใช้เวลายาวเท่าใด
- ก. 40 นาที
 - ข. 45 นาที
 - ค. 50 นาที
 - ง. 60 นาที
7. การตั้งชื่อรายการควรมีเกณฑ์อย่างไร
- ก. ตั้งชื่อรายการที่เรียบง่ายและจำได้ง่าย
 - ข. ตั้งชื่อรายการที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน
 - ค. ตั้งชื่อรายการที่สุภาพ
 - ง. ตั้งชื่อรายการที่เหมาะสมกับเนื้อหา
8. สื่อประกอบการสอนที่ใช้ในรูปแบบของการเขียนได้แก่ข้อใด
- ก. power point
 - ข. ภาพนิ่ง
 - ค. visualizer
 - ง. วีดิทัศน์
9. บุคลิกการนั่งของผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรมีลักษณะใดที่ถูกต้อง
- ก. นั่งหลังตรง
 - ข. นั่งไขว่ห้าง
 - ค. นั่งวางแขนไว้ที่ขอบโต๊ะ
 - ง. นั่งพิงเก้าอี้
10. สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่มีฉลากของสินค้าติดอยู่ ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรทำอย่างไร
- ก. ปล่อยตามปกติ ถ่ายทำปกติ
 - ข. ดึงฉลากของสินค้าออก ถ่ายทำปกติ
 - ค. ปิดบังฉลากของสินค้า หรือนำมาใส่ภาชนะอื่นแทน
 - ง. ให้ทีมงานเซ็นเซอร์ฉลากของสินค้าแทน

11. เพราะเหตุใดผู้ดำเนินรายการและวิทยากรจึงไม่ควรใส่เครื่องประดับขณะ
ถ่ายทำรายการ

- ก. แสงสะท้อนเข้ากล้อง
- ข. บังมุกกล้อง
- ค. รบกวนไมโครโฟน
- ง. ถูกทุกข้อ

12. ผู้ดำเนินรายการและวิทยากรควรมีเทคนิคการพูดอย่างไร

- ก. พูดด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจน
- ข. ออกเสียงควบกล้ำได้อย่างถูกต้อง
- ค. พูดด้วยจังหวะที่ชัดเจนไม่พูดเร็วหรือช้าเกินไป
- ง. พูดและสบตาผ่านกล้องเพื่อสื่อสารกับผู้ชมเป็นระยะๆ

13. เทคนิคการใช้มุกกล้องจะสังเกตจากสัญญาณใดเป็นหลัก

- ก. สัญญาณมือจากช่างกล้อง
- ข. สัญญาณไฟสีแดงที่อยู่หน้ากล้อง
- ค. สัญญาณภาพจากมอนิเตอร์
- ง. ตัวเลขที่อยู่หน้าจอมอนิเตอร์

14. การทำผมสำหรับผู้ดำเนินรายการและวิทยากรหญิงในข้อใดเหมาะสมที่สุด

- ก. ผมยาวรวบเก็บผมให้เรียบร้อย
- ข. ผมยาวตัดเพื่อความเรียบร้อย
- ค. จัดหวีทรงผมให้ดูสะอาดและสบายตา
- ง. ปล่อยตามสบาย

15. ช่วงการนำเสนอเนื้อหาการสอนใช้เวลาประมาณกี่นาที

- ก. ประมาณ 15-20 นาที
- ข. ประมาณ 20-30 นาที
- ค. ประมาณ 40-45 นาที
- ง. ประมาณ 50-60 นาที

16. การเตรียมสื่อประกอบการสอน power point มีหลักการใช้สื่ออย่างไร

- ก. พื้นสีเข้มตัวอักษรสีเข้ม
- ข. พื้นสีอ่อนตัวอักษรสีอ่อน
- ค. พื้นสีสว่างตัวอักษรสีอ่อน
- ง. พื้นสีสว่างตัวอักษรสีเข้ม

17. เพราะเหตุใดจึงจำเป็นต้องมีการแต่งหน้าผู้ดำเนินรายการและวิทยากรก่อนการถ่ายทำ

- ก. เป็นข้อบังคับของการผลิตรายการ
- ข. ความต้องการของผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
- ค. เพราะมีการจัดแสงไฟในการถ่ายทำจึงทำให้ใบหน้าซีดจึงต้องแต่งหน้า
- ง. เพื่อความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาที่ทำการสอน

18. การควบคุมเวลาผู้ดำเนินรายการและวิทยากรจะสังเกตจากสิ่งใดเป็นหลัก

- ก. จากไฟสีแดงที่อยู่หน้ากล้อง
- ข. จากสัญญาณตัวเลขที่มอไนเตอร์
- ค. ป้ายบอกเวลาจากช่างกล้อง
- ง. จากนาฬิกาของผู้สอน

19. สำหรับผู้ดำเนินรายการและวิทยากรชายในการสอนแบบบรรยายการแต่งกายแบบใดเหมาะสมที่สุด

- ก. เสื้อเชิ้ตแขนสั้น
- ข. เสื้อสูทผูกเนคไท
- ค. เสื้อเชิ้ตแขนยาวพับแขน
- ง. เสื้อยืดสีสันทัดใส่

20. สิ่งที่สำคัญที่สุดในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมคือ

- ก. ความคมชัดของภาพ
- ข. อุปกรณ์ประกอบการสอน
- ค. ผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
- ง. ช่างกล้องและการถ่ายทำ

ภาคผนวก จ

แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจที่มีต่อวีดิทัศน์
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ชมวีดิทัศน์
เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

รายการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล
2. สังกัด
3. ท่านเคยชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมหรือไม่
 เคย ไม่เคย

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจผู้ชมวีดิทัศน์เรื่อง การเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

- 3.1 ท่านคิดว่าการนำเสนอในวีดิทัศน์นี้ในภาพรวมมีความน่าสนใจหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- 3.2 ท่านคิดว่าเวลาที่ใช้ในการศึกษาในแต่ละหัวข้อมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- 3.3 ท่านคิดว่าเนื้อหาของวีดิทัศน์นี้ช่วยให้ท่านเข้าใจการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

- หัวข้อใดที่ท่านได้รับประโยชน์มากที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

- หัวข้อใดที่ท่านได้รับประโยชน์น้อยที่สุด หรือต้องการให้ปรับปรุง

.....
.....
.....

- หัวข้อใดที่ท่านคิดว่าควรจะมีเพิ่มเติม

.....
.....
.....

3.4 เทคนิคหรือการนำเสนอในหัวข้อใดที่ท่านชอบมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

3.5 เทคนิคหรือการนำเสนอในหัวข้อใดที่ท่านชอบน้อยที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์

ภาคผนวก จ

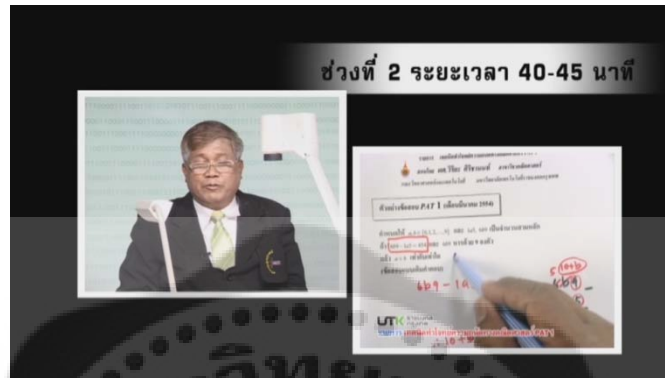
ตัวอย่างสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ตัวอย่างสื่อวีดิทัศน์ เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยาการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ช่วงที่ 2 ระยะเวลา 40-45 นาที

คู่มือ PAP 1 วิชาเคมี 2564

สมมติว่า $b^2 - 1a$

ภาคผนวก ช

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพวีดิทัศน์
เรื่องการเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากร
รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อเทคโนโลยีการศึกษา

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวดี เลิศจันทร์ทรงกูร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์
จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
2. นางมาลี อมตานนท์
หัวหน้าส่วนราชการ รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย
จากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
3. อาจารย์ธนกร ชันทเขตต์
อาจารย์ประจำวิทยาลัยโพธิวิชชาลัย
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

1. อาจารย์ ดร.สุชญา จัตริวิชญะ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา
จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
2. อาจารย์ ดร.ชยสมน ทรัพย์สุขบวร
อาจารย์ประจำสาขาเทคนิคศึกษา
จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
3. นางตลฤดี คำพาที่
นักวิชาการศึกษานำงานการพิเศษ
จากศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสมัคร อยู่ลอง
วัน เดือน ปีเกิด	12 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่เกิด	15 ม.3 ต.หนองพังค่า อ.เมือง จังหวัดอุทัยธานี 61000
ตำแหน่งงานในปัจจุบัน	นักวิชาการโสตทัศนศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ 2 ถ.นางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ปริญญาตรี อศ.บ. (เทคโนโลยีโทรคมนาคม) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
พ.ศ.2556	ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

